

Beretning 2022

Brancheudvalget for Frø

København, april 2023

www.brancheudvalgetforfroe.dk

Brancheudvalget for Frø
c/o Landbrug & Fødevarer
Axeltorv 3
1609 København V

6124 0066
nem@lf.dk

Forord

Beretningen for 2022¹ indeholder en beskrivelse af de vigtigste aktiviteter, som Brancheudvalget for Frø og dermed græsfrø-, kløverfrø-, havefrø- og roefrøbranchen (frøavlere og frøfirmaer) i Danmark har arbejdet med og har opnået i beretningsåret.

Beretningen indeholder udvalgte oversigter over strukturer, lovgivning og fonde. I sidste afsnit er der samlet en række tabeller med nøgletal for frøbranchen.

Vi håber, at årsberetningen er til nytte for alle, der søger oplysning om frøbranchens forhold og virksomhed i Danmark inden for græs-, kløver-, have- og roefrø.

Under afsnit 6 er der indsat en oversigt over anvendte forkortelser.

Se mere under: [Brancheudvalget for Frø \(lf.dk\)](mailto:nem@lf.dk)

Troels Prior Larsen
Formand 2022

Jørn Lund Kristensen
Næstformand 2022

Nils Elmegaard
Sekretariatschef

---

¹ Forsidebillede: strandsvingel omkring fortidsminde i Odsherred juli 2022. Alle fotos: Nils Elmegaard

Indhold

FORORD	2
1 ÅRET 2022 I FRØBRANCHEN – IGEN REKORDERNES ÅR!	4
1.1 BERETNINGÅRET I HOVEDTRÆK	4
1.2 DET DANSKE AREAL OG UDBYTTE AF GRÆS- OG KLØVERFRØ.....	5
1.3 AREALET MED HAVEFRØ OG ANDRE ARTER MED FRØPRODUKTION	9
1.4 FORBRUGET AF GRÆSFRØ OG FRØ AF GRÆSMARKSBÆLGPLANTER I DANMARK.....	10
1.5 ØKOLOGISK FRØAVL	10
1.6 LAGERUDVIKLINGEN	12
1.7 AFREGNINGSPRIS TIL FRØAVLERNE	13
1.8 DANMARKS EKSPORT AF KLØVER- OG GRÆSFRØ	14
1.9 PRODUKTIONSUDVIKLINGEN I EU-27.....	15
2 LANDBRUGSPOLITISKE FORHOLD MED RELATION TIL FRØPRODUKTION	16
UDVALGTE DANSKE INTERESSEPUNKTER	16
2.1 FRØLOVGIVNING/PLANT REPRODUCTIVE MATERIAL (PRM).....	16
2.2 PRÆCISIONSPLANTEFORÆDLING/NGT.....	17
2.3 ADGANG TIL NØDVENDIGE PESTICIDER.....	18
3 FORSKNING OG FORSØG	19
3.1 GUDP: PRÆCISIONSFRØAVL (2023-2026)	20
3.2 FREMTIDIG INDSATS PÅ FORSKNING, UDVIKLING, FORSØG MV.....	20
4 ARBEJDET I INTERNATIONALE FORA - COPA-COGECA, EUROSEEDS, ISF MV	21
5 ADMINISTRATION, FONDE M.M.	23
5.1 BRANCHEUDVALGETS LEDELSE OG SEKRETARIAT.....	23
5.2 FRØAFGIFTSFONDEN.....	23
5.3 SØGÅRD-FONDEN – NU NEDLAGT	24
5.4 DANSK FRØ.....	24
5.5 FRØSEKTIONEN, L&F	25
6 TABELBILAG	25

1 Året 2022 i frøbranchen – IGEN rekordernes år!

Største areal med markfrø nogensinde i Danmark, største høst af græsfrø nogensinde i Danmark, tangering af samlet værdi af høst og af eksportmængde – ja, frøbranchen har også i 2022 meget at være stolt over. Det fælles mål med at arbejde for den danske frøproduktionsplatform, gør, at vi har en fremtrædende position i både EU og på globalt plan med kæmpe eksport af græsfrø og hybridspinatfrø.

Frøbranchen kan igen vise gode resultater med 2022-høsten af græs- og kløverfrø. Det gode resultat kommer af en vedholdende og langsigtet fokus på at finde løsninger på de fælles udfordringer som frøbranchen har. Brancheudvalget for Frø (BFF) er samlingspunktet i Danmark for både frøfirmaer og for frøavlere indenfor græs-, kløver-, have- og roefrø.

I BFF prioriteres sager, der har betydning for den danske frøbranches samlede udviklingsmuligheder og for konkurrenceevnen – både på kort og på lang sigt. Som det ofte er tilfældet med politiske/faglige emner, er det det lange seje træk, der skal til.

Igen i år, kan alle i frøbranchen føle stolthed over, at det generelt er en fornuftig forretning for landmanden at indgå frøkontrakter, og at frøfirmaerne har klaret sig godt i markedsåret 2021-2022.

Der er dog fortsat rigeligt med både udfordringer og muligheder for dansk frøproduktion og for afsætning. I flæng kan nævnes:

- ⇒ udsigt til ny frølovgivning i EU
- ⇒ manglende adgang til de nye præcisionsteknikker (NGT/NBT) i forædlingen af bedre sorter, som eksempelvis er bedre tilpasset tørke-, kulde- og/eller våde forhold, eller som udnytter dyrkningsressourcerne bedre eller har bedre resistens mod planteskadegørere.
- ⇒ klimaet, hvor græsfrøbranchen heldigvis har gode kort på hånden
- ⇒ klimaforandringer fører eksempelvis ændringer i ukrudtssammensætningen, nye skadedyr og plantesygdomme med sig
- ⇒ stadig større udfordringer med at få adgang til nødvendige planteværnsmidler

Der er et solidt samarbejdsklima i branchen, hvor hele værdikæden arbejder for at finde fælles løsninger. Samtidig er der i markedet – hvor man er konkurrenter – stærk konkurrence. Sådan skal det være. Samarbejdsklimaet om fælles udfordringer er en vigtig nøgle til Danmarks helt unikke position på netop græs-, kløver og havefrø (især spinat til frø).

1.1 Beretningsåret i hovedtræk

Der er mange bolde i luften: PRMP, Green Deal/F2F, CAP, NBT/NGT, dispensationer til nøglemidler i frøproduktionen (f.eks. Asulox og Reglone), SUR, PRÆCISIONSFRØAVL (GUDP), OHM, klima, miljø, efterafgrøder, resistens, plantesundhed, fonde, MST, LBST, Frøudvalget, finansiering, internationale organisationer og en imponerende høst i 2022 – dét er overvejende de emner, der har optaget Brancheudvalget for Frø i beretningsåret.

---

² Se forklaringer på forkortelser i afsnit 6

Mange af emnerne (f.eks. frølovgivning 'PRM' og nye forædlingsteknikker 'NGT') strækker sig over flere (mange) år, hvor årets bemærkelsesværdige begivenheder kan være få. Det vil føre for vidt at redegøre for alle de nævnte emner, men her i årsberetningen bliver nogle af dem nærmere behandlet i afsnit 3 om landbrugspolitiske forhold. Altså de forhold som på den ene eller anden måde har betydning for frøproduktion og afsætning af dansk produceret frø.

Frøbranchen har altid fokus på den langsigtede udvikling. Vi indsendte en ny GUDP ansøgning i august, som hedder PRÆCISIONSFRØAVL. Projektet løber 2023-2026. (se mere i afsnit 3.1)

Eksporten af græs- og kløverfrø i markedsåret 2021/2022 nåede igen et meget højt niveau med en mængde på 109.100 tons. Størstedelen af eksporten har destination EU (68 %) og udgjorde 73.900 tons, hvor Tyskland er langt det vigtigste marked med 1/3 heraf. Bemærk at UK ikke længere medregnes i EU. Bemærk også at statistikken ikke omfatter hele produktionen, men langt det meste, samt at statistikken følger markedsåret, dvs. 1. juli – 30. juni.

Næsten halvdelen af eksporten udgøres af alm. rajgræs med 53.500 tons.

Landbrug & Fødevarer har på baggrund af tal fra Danmarks Statistik, beregnet at den samlede eksport af græsfrø, kløverfrø, havefrø og roefrø har en værdi af 3,7 milliarder kr. i kalenderåret 2022.

Afregningspriserne til frøavlerne for høsten 2021³ blev som vægtet gennemsnit det næsthøjeste nogensinde. Frøproduktion har i en længere årrække været blandt de bedst indtjenende afgrøder. 7-8 af pladserne i afgrødernes top-10 besættes almindeligvis af frøafgrøder.

1.2 Det danske areal og udbytte af græs- og kløverfrø⁴

Det danske areal med græs- og kløverfrø steg igen i 2022 til hele 111.038 ha, hvilket er det største areal med græs- og kløverfrø i Danmarks historie (hertil kommer arealet med havefrø) - se tabel 1 og figur 1 (blå og grønne søjler tilsammen).

Græsfrøarealet på 105.423 ha er det højeste areal nogensinde. Bælgplantefrøarealet (herunder især hvidkløver) endte lavere end året før på 5.615 ha, hvoraf arealet med hvidkløver udgør 4.984. Arealet i 2022 med græsmarksbælgplantefrø blev væsentligt over 10 års-gennemsnittet, som er 4.465 ha.

Arealudviklingen er direkte knyttet til de forventede eksportmuligheder som den danske frøbranche er afhængig af. Almindeligvis eksporteres 95 % af produktionen af græs- og kløverfrø, mens resten afsættes på hjemmemarkedet.

Frøproduktion planlægges og etableres 1-3 år før frøet kan være salgsklart, så frøfirmaerne forsøger konstant at tilpasse kontraktproduktionen ud fra kendte lagermængder, kendte og forventede produktionsmængder – både i Danmark og i de vigtigste konkurrentlande. En vigtig usikkerhedsfaktor er, at udbytterne af græs- og kløverfrø svinger fra år til år bl.a. som følge af vejrforhold som tørke eller en våd høst. Vækstsæsonen i 2022 og høstvejret var gunstige for frøavl. Høsten gik for det meste let og smertefrit og tørringsomkostningerne blev lave, og kvaliteten god.

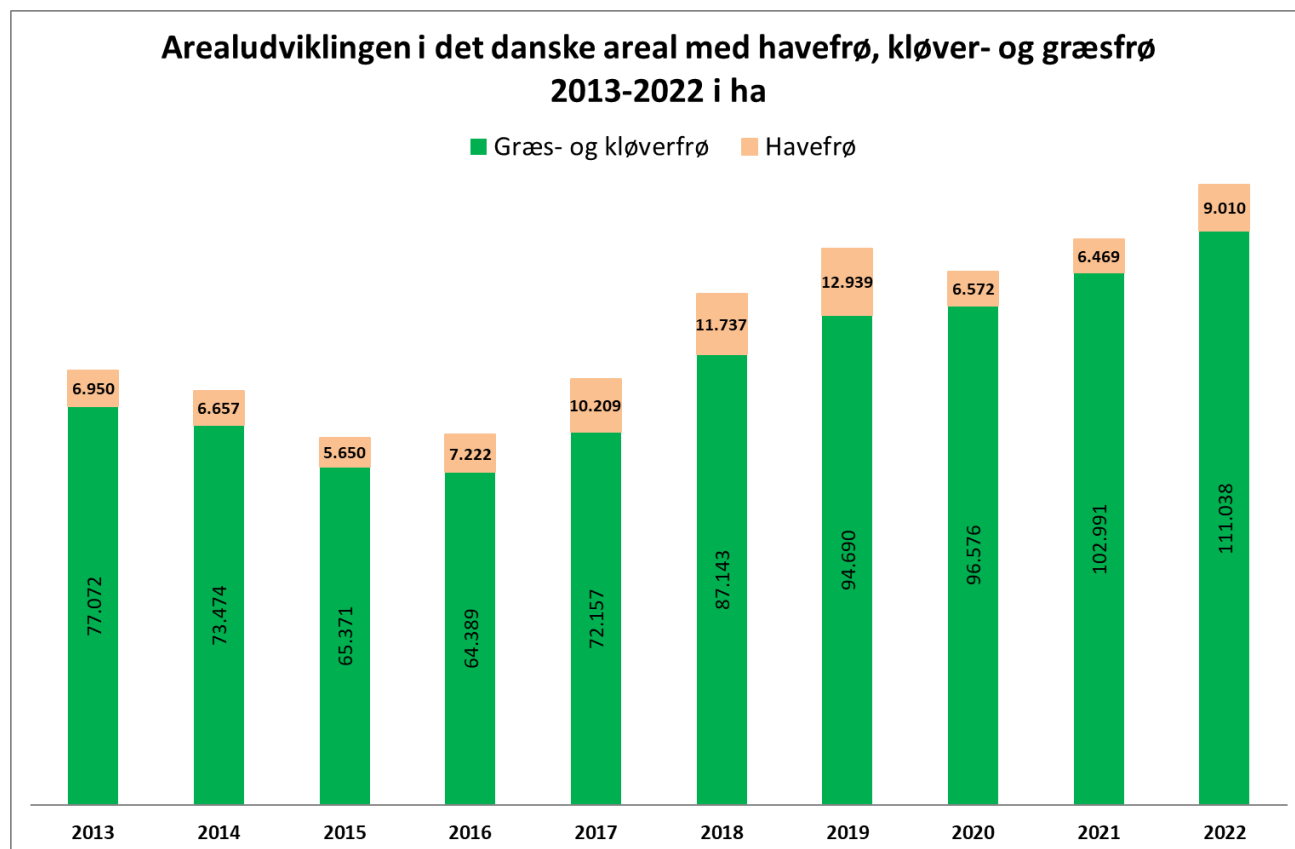
³ Beregningen af den gennemsnitlige afregningspris foretages ca. 1½ år efter høst som følge af brancheaftale.

⁴ Bemærk at tal er foreløbige og dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

Græs- og kløverfrøarealet opgøres på artsniveau. Arealet opgøres for 14 græsarter og 6 græsmarksbælgplantearter (især kløver). Alm. rajgræs, rødsvingel, engrapgræs og strandsvingel er de mest betydningsfulde frøgræsser i Danmark. De fire arter udgjorde i beretningsåret tilsammen 90 % af græsfrøarealet i Danmark.

Forventningerne til høståret 2023, er at arealet med baggrund i den gode høst 2022, bliver lavere.

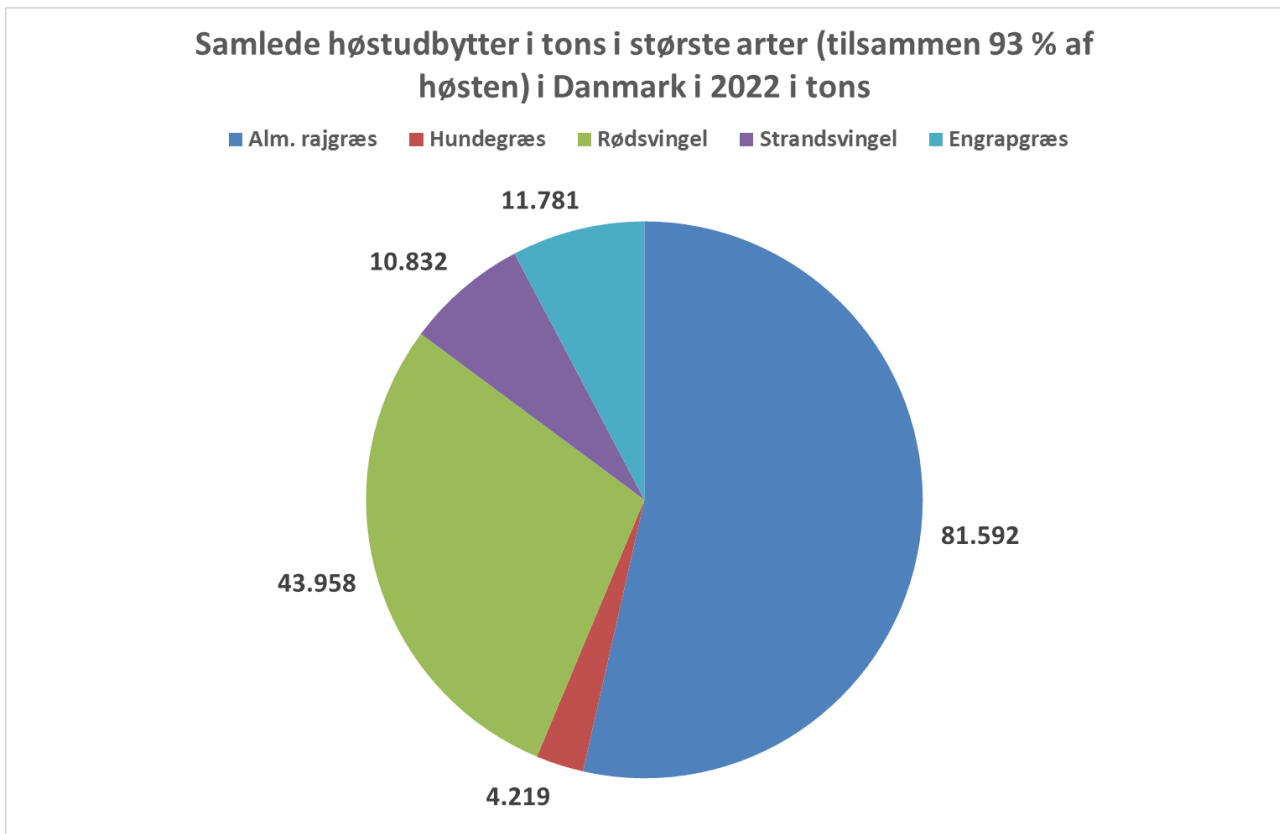
Figur 1: Udviklingen i det danske græs-, kløver- og havefrøareal 2013-2022 i ha - se også tabel 1 bagest. Figuren dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

Den vigtigste konkurrenceparameter som den danske frøbranche har stærk fokus på, er udbyttet pr. ha. Der forædles hele tiden nye og mere højtydende sorter, ligesom vi gennem bl.a. forsknings- og forsøgsaktiviteter støttet af GUDP, Frøafgiftsfonden og virksomhederne konstant stræber efter forbedringer. Alle i branchen er enige om, at det er nødvendigt hele tiden at opnå større udbytter, for at forbedre konkurrenceevnen. Samtidig er det helt afgørende at kvalitetskravene kan opfyldes og at dyrkningen af frøafgrøder er konkurrencedygtig med andre afgrøder.

Højst muligt udbytte er desuden en væsentlig parameter i hele klimafortællingen. Når der opnås et højere udbytte med de samme ressourcer, bliver klima- og miljøprofilen alt andet lige, bedre.

Det samlede, foreløbige høstudbytte af græs- og kløverfrø lød i beretningsåret på hele 164.000 tons (jf. tabel 3), hvilket er det højeste nogensinde. Den store høst skyldes et stort areal og gode udbytter.

Figur 2: Foreløbig udbyttefordeling i 2022 mellem udvalgte frøgræsarter i Danmark. De fem største arter stod for 95 % af det samlede høstudbytte i tons. De andre 5 % bestod bl.a. af hvidkløver, italiensk rajgræs, rajsvingel og timote. Figuren dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø. Se mere i tabel 3.

I figur 2 og i tabel 3 ses kløver- og frøgræsarternes høstede mængder i 2022. Alm. rajgræs, rødsvingel, strandsvingel, hundegræs og engrapgræs er igen mængdemæssigt langt de mest betydningsfulde arter med 95 % af frøgræsproduktionen.

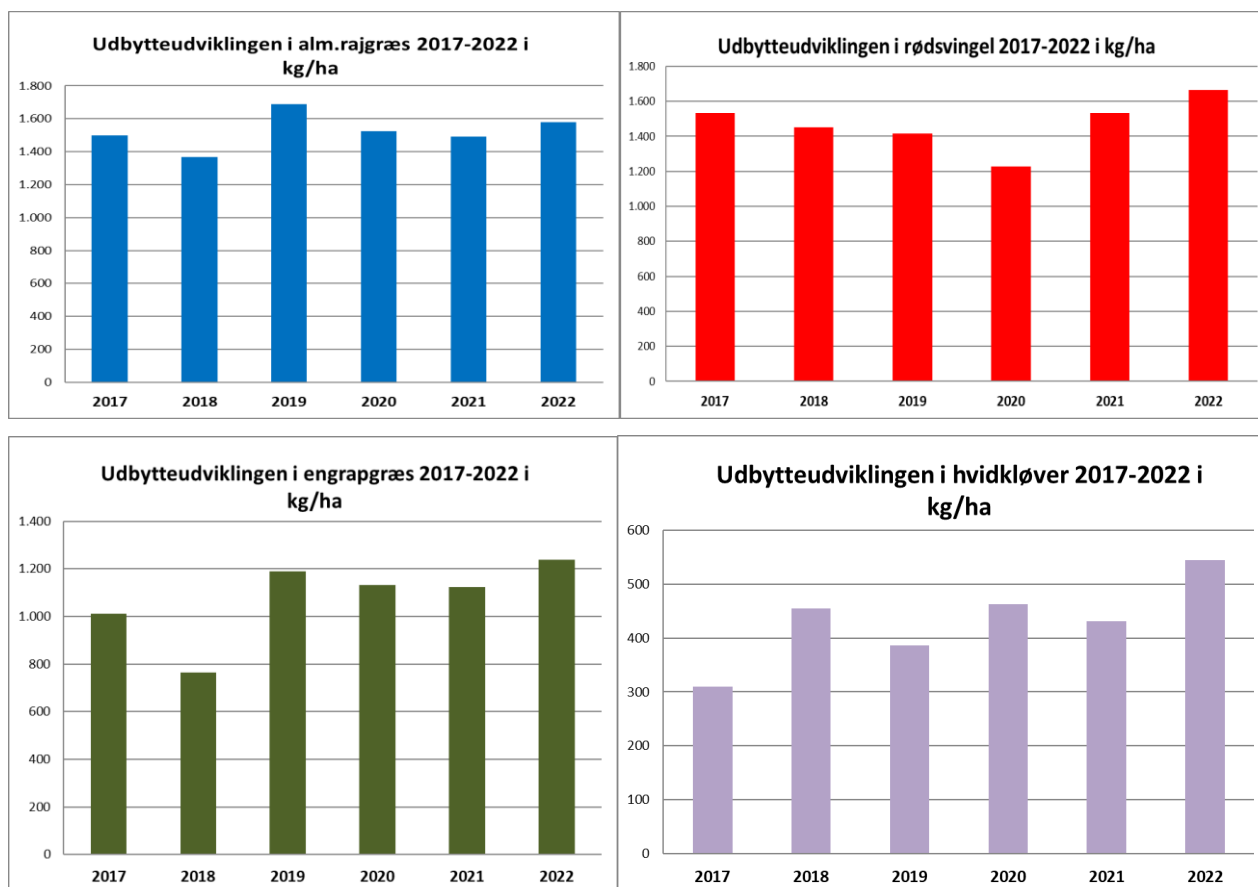
Især alm. rajgræs udgør mere end halvdelen i billedet med ca. 81.500 tons. Det er den største mængde nogensinde høstet i alm. rajgræs i Danmark – og væsentligt over 10-års gennemsnittet.

Udbytteerne i kg/ha i græsfrøarterne blev i 2022 særdeles flotte for de fleste arter. Rød- og strandsvingel nåede rekord-niveauer. I figur 3 ses udbytteudviklingen i kg/ha for hhv. alm. rajgræs, rødsvingel, engrapgræs og hvidkløver de seneste seks år (se mere i tabel 4).

Danmark har styrkepositioner på græsfrø og kløver. Danmark er det klart vigtigste græsfrøland i Europa med ca. 60 % af produktionen⁵. For nogle arter som rødsvingel og engrapgræs står vi for langt størstedelen af produktionen i EU. Det gør Danmark, fordi vi er professionelle, og fordi klimaet sædvanligvis er disponeret for frødyrkingen.

⁵ Desværre opgøres frøstatistikken ikke i EU, men ud fra kendskab til det generelle marked, kan andelen anslås.

Figur 3: Udviklingen i udbytte (kg/ha) for de mest dyrkede græsarter, alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs, samt for hvidkløver i perioden 2017-2022. Figureerne dækker foreløbigt opgjort produktion pr. ha af både konventionelt og økologisk dyrket frø.

Hvis Danmarks position som absolut ledende inden for engrapgræs skal fastholdes, så skal de største udfordringer i denne art løses. Langt den største udfordring i engrapgræs er de meget begrænsede muligheder for kemisk ukrudtsbekæmpelse, der er, efter at Reglone forsvandt. Branchen opnåede dispensation for anvendelse i vinteren 2022-23, men med en lav dosis og vil søge igen til kommende vinter. Dispensationen gav dog mulighed for at kunne bekæmpe alm. rapgræs og enårigt rapgræs i en strategi med andre midler.

Mulighederne for at opnå dispensationer er blevet væsentligt vanskeligere, dels fordi alle dispensationer skal leve op til 'sikker anvendelse', og dels fordi der til stadighed indføres strammere regler.

Vi er i branchen klar over, at de kemiske muligheder mindskes, men desværre forsvinder mulighederne hurtigere, end vi kan nå at finde brugbare alternativer. For engrapgræs er kvaliteten helt afgørende for markedsmulighederne, derfor fortsætter branchen arbejdet med at finde alternativer.

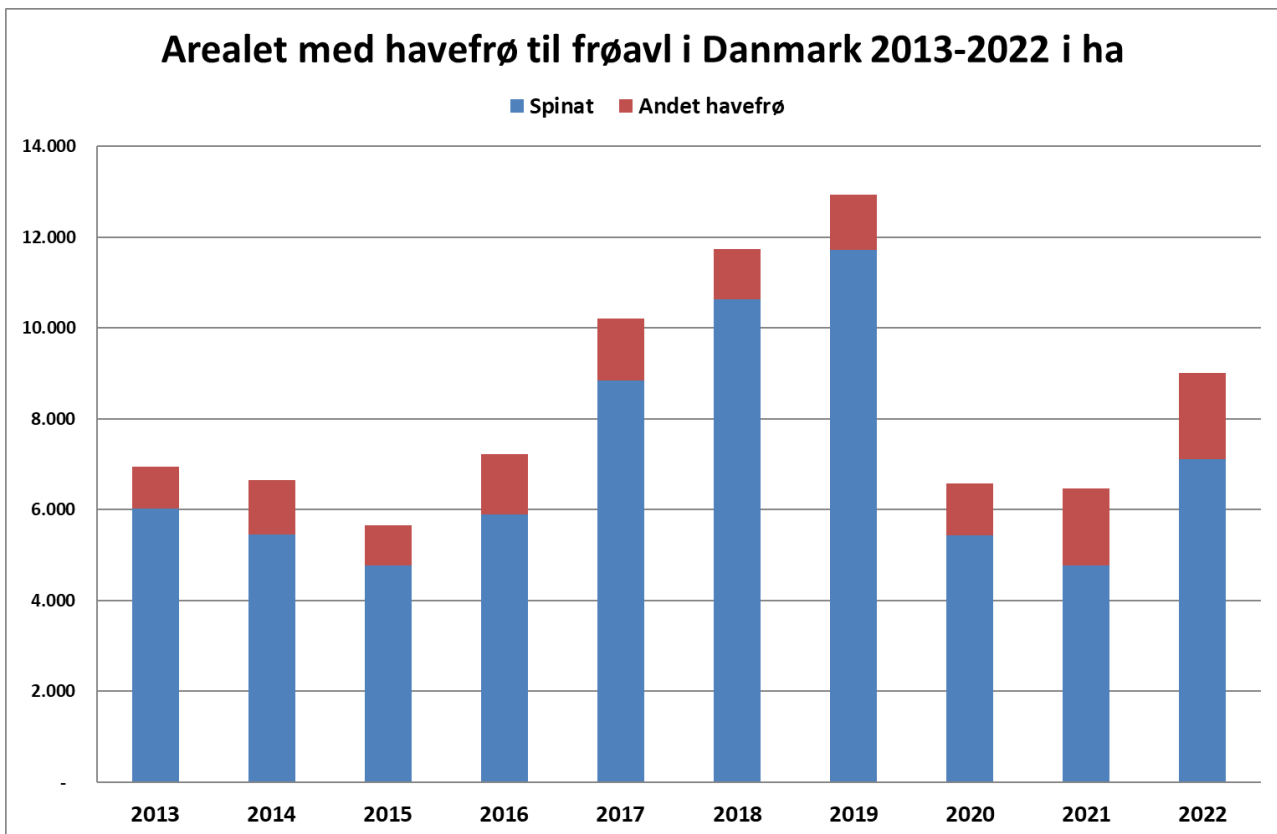

1.3 Arealet med havefrø og andre arter med frøproduktion

Arealet med havefrøafgrøder består især af hybridspinat til frø. I 2022 blev arealet med hybridspinatfrø på 10-års gennemsnittet med 7.110 ha (se figur 4). Høstudbyttet blev i 2022 pænt. I 2023 forventes arealet med spinat til frø at være nogenlunde på niveau med 2022.

Arealet med hybridspinat til frø, der lægges i Danmark af kunder fra hele verden, er stærkt afhængig af **kvaliteten** af renvaren (bestemmes især af adgangen til brugbare herbicider og fungicider) og de generelle vækstvilkår. I de fleste år er dyrkningen af hybridspinat til frø en afgrøde med et godt dækningsbidrag. Også i havefrø (spinat) er adgangen til nødvendige planteværnsmidler vigtig. Der er således i beretningsåret igen opnået dispensation til Asulox i spinatfrø-produktionen, hvilket er godt.

For havefrøs vedkommende, dvs. især spinatfrø, eksporteres i praksis 100 % af produktionen.

Figur 4: Udviklingen i arealet for spinat til frø og andet havefrø i perioden 2013-2022. Bemærk den markante stigning i hvert af årene 2017, 2018 og 2019.

I havefrøbranchen er der i Danmark (og i andre EU-lande) stigende bekymring for de færre pesticider, der er adgang til. Elastikken er strukket helt ud med de begrænsninger, der er indført de senere år. En række af de absolut vigtigste midler er enten forsvundet eller er ved at forsvinde. Branchen arbejder naturligvis på alternativer, men hvis det ikke lykkes at udvikle løsninger med færre/andre/uden pesticidanvendelse, vil dele af produktionen udflages – ikke 'bare' ud af Danmark, men helt ud af EU.

Dette gælder især for forårssåede korsblomstrede arter, hvor manglende insektbekæmpelsesmidler gør dyrkning meget risikabel/umulig. Der er især tale om angreb af glimmerbøsser, der flyver videre fra afblomstrede vinterrapsmarkeder.

Udviklingen i bekæmpelsesmulighederne kan bremse et enestående eksporteventyr for Danmark, hvor vi med stolthed kan sige, at produktionen foregår under trygge rammer, og hvor produktionen af gode, rene og spiredygtige frø, er den naturlige forudsætning for en stabil og sund fødevareproduktion – og eksport!

I frøbranchen er der for havefrø fokus på at opnå en større stabilitet både udbyttmæssigt og ikke mindst kvalitetsmæssigt, hvilket skal bidrage til stabil konkurrenceevne for Danmark. Udbytte og kvalitet skal kunne fastholdes med mindre anvendelse af især kemisk ukrudtsbekæmpelse i fremtiden.

Foruden arealet med spinat til frø, udgøres havefrøarealet i Danmark af ca. 20 andre havefrøarter, hvor pak choi/kinakål, (urte-)krysantemum, radise, purløg, blomsterfrø og karse er de vigtigste. Disse arter udgjorde i 2022 hele ca. 1.900 ha, hvilket er det højeste nogensinde.

Det godkendte areal til certificering af *andre* markfrøarter til udsæd (markært, raps, olieræddike, gul sennep mv.) var i 2022 på 7.870 ha, hvilket er det største i 10-årsperioden. Den positive udvikling drives især af større arealer med markærter og ikke mindst hestebønner til udsæd. Se tabel 2.

1.4 Forbruget af græsfrø og frø af græsmarksbælgplanter i Danmark

Eksporten dominerer i den grad produktionen af både græs- og kløverfrø. Alligevel er det danske hjemmemarked vigtigt for frøfirmaerne. Tidligere opgørelser af forbruget af græs- og kløverfrø på hjemmemarkedet, kan dog samlet set anslås til ca. 6.500 tons. Hjemmemarkedet for græs- og kløverfrø udgør almindeligvis ca. 5 % af produktionen.

1.5 Økologisk frøavl

Produktionsarealet med økologisk frøgræs og kløverfrø faldt i 2022 til ca. 8 % af det samlede dyrkede frøareal. I 2022 var arealet med økologisk dyrket græs- og kløverfrø på 8.358 ha, hvilket er langt over 10 års gennemsnittet, men meget tyder på at markedet for økologisk frø er mættet.

Eksporten af økologisk dyrket græs- og kløverfrø opgøres ikke særskilt. Som i den konventionelle frøavl styres udviklingen af efterspørgslen. Udviklingen i arealet med økologisk græs- og kløverfrø er vist i figur 5, 6 og i tabel 6⁶.

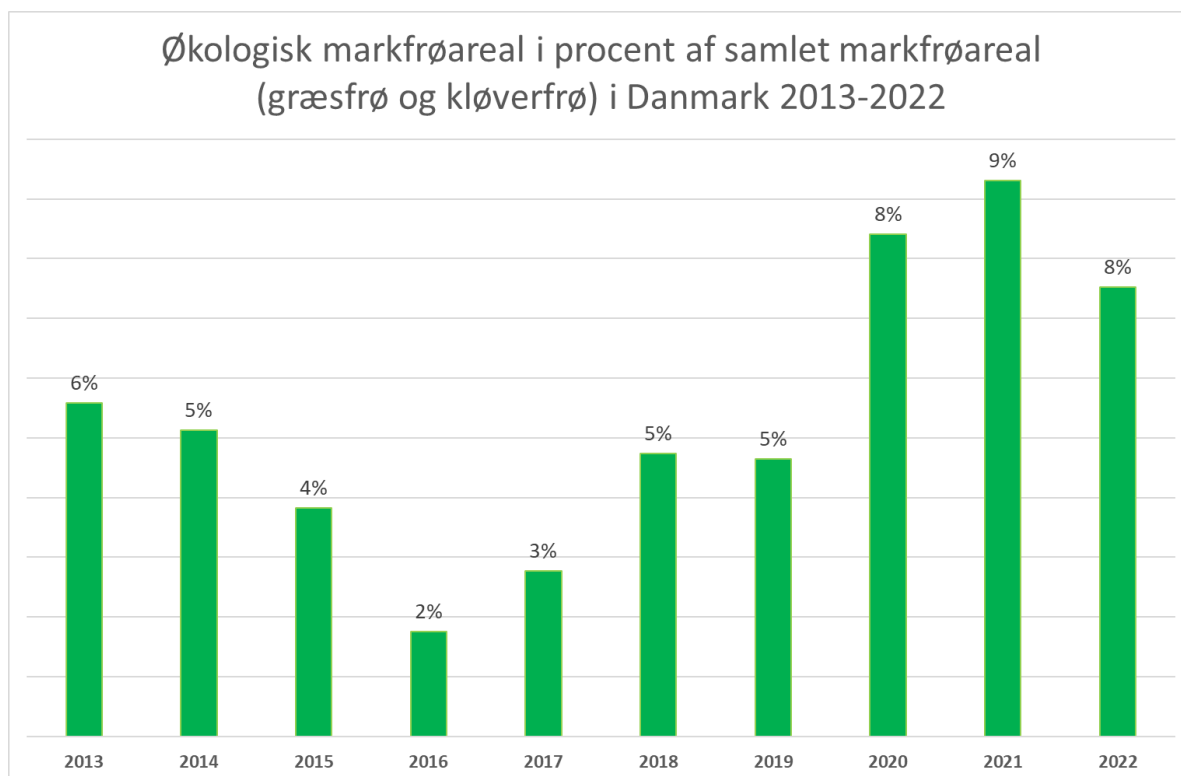
Den største art er alm. rajgræs med 4.667 ha i 2022, hvilket udgør halvdelen af det samlede økologiske frøareal. Næststørst er hvidkløver med 1.426 ha i 2022.

Udbytteerne opgøres ikke særskilt, men indgår i den samlede oversigt. I økologisk frøavl ligger udbytteerne sædvanligvis en del under den konventionelle, og udbytteerne svinger mere.

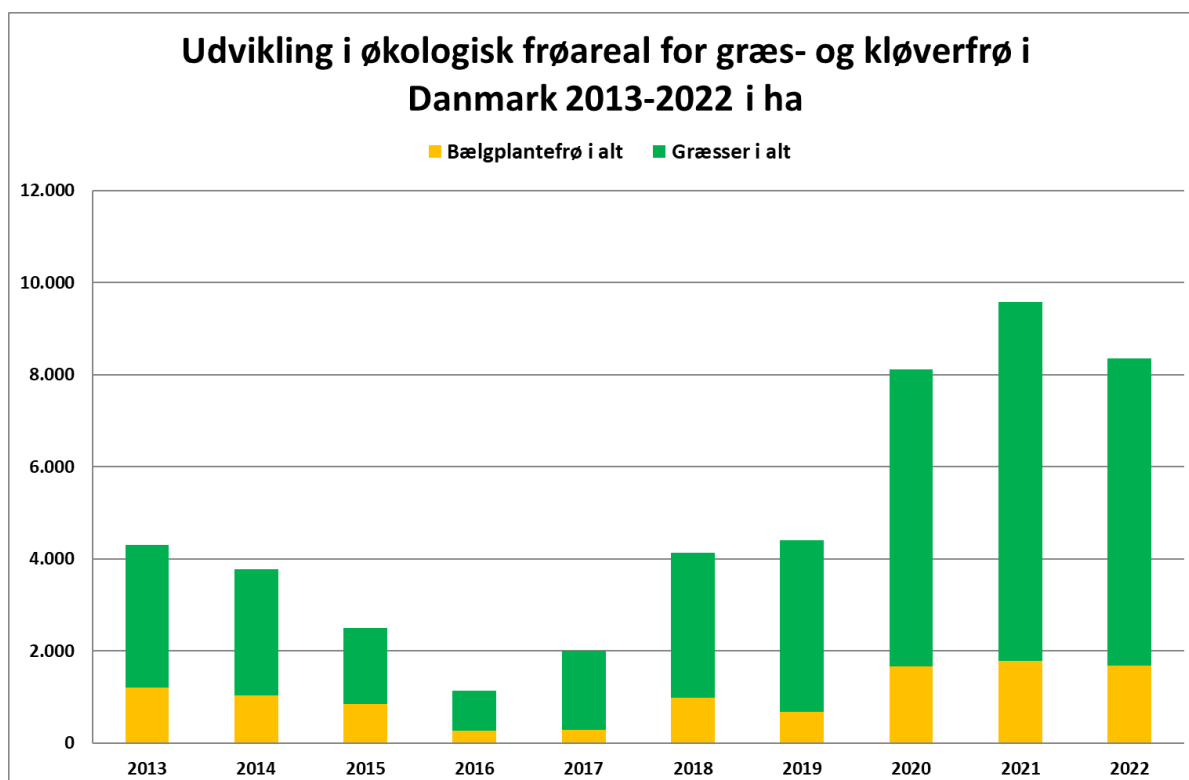
---

⁶ Arealet indgår i det samlede areal og i det samlede udbytte i tabellerne 1 og 3 (se bagest).

Figur 5: Økologisk markfrøareal som procentdel af det samlede markfrøareal i Danmark 2013-2022

Figur 6: Udviklingen i arealer med økologisk frøproduktion af kløver- og græsfrø i perioden 2013-2022 i hektarer. Udbyttet opgøres ikke særskilt, men sædvanligvis er det 30 – 50 % lavere end konventionelt dyrket frø.

Udbyttet i økologiske græs- og kløverfrø ligger typisk på 50-70 % af konventionelt dyrket frø. Det lavere udbyttelniveau skyldes bl.a., at ukrudt, sygdomme og skadedyr ikke kan kontrolleres lige så effektivt, samt at der ikke kan tilføres behovsbestemte næringsstoffer, eller udføres vækstregulering. Priserne for økologisk kvalitetsfrø er derfor højere end konventionelt dyrket frø, således, at frøavleren kan have en fornuftig indtjening på dyrkningen.

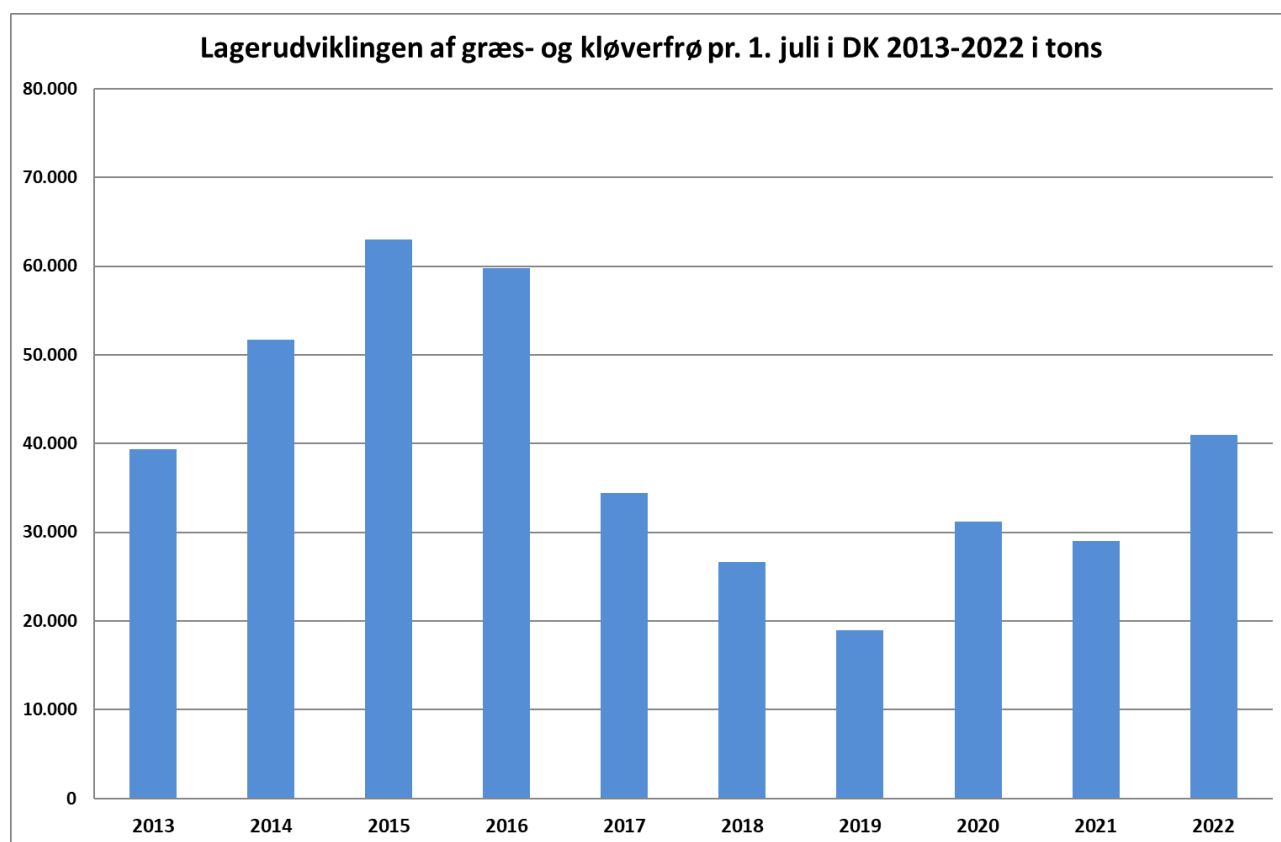
Der er vedtaget en ny økologiforordning i EU med virkning fra 1. januar 2022, som bl.a. åbner for andre typer af frøproduktion, som ikke følger frølovgivningen. I frøbranchen hyldes denne udvikling ikke, fordi der åbnes for at kunne markedsføre frø med ringere kvalitet og med begrænset sortsidentitet.

1.6 Lagerudviklingen

Hvert år ved begyndelsen af markedsåret (1. juli) opgøres lagrene på artsniveau. Udviklingen i lagrenes størrelse i Danmark er vist i figur 7 og i tabel 7. Lagrene er næsten på 10 års-gennemsnittet. I betragtning af de store høstmængder i de senere år er lagrene på et fornuftigt niveau.

De samlede lagre med græs- og kløverfrø lå pr. 1. juli 2022 på gennemsnittet. Lagre er helt nødvendige, for at kunne imødekomme efterspørgslen gennem hele året - ikke mindst i efterårssæsonen, før årets høst er færdigrenset, certificeret og klar til salg.

Frøfirmaerne forsøger at modvirke situationer med høje eller lave lagre, men da høsten fra år til år kan være meget svingende, og det tager 1-3 år fra såning til høst, er det vanskeligt at styre, ligesom efterspørgslen svinger betragteligt.

Figur 7: Udviklingen i indberettede danske lagre i perioden 2013-2022 i tons. Figuren dækker både konventionelt og økologisk frø.

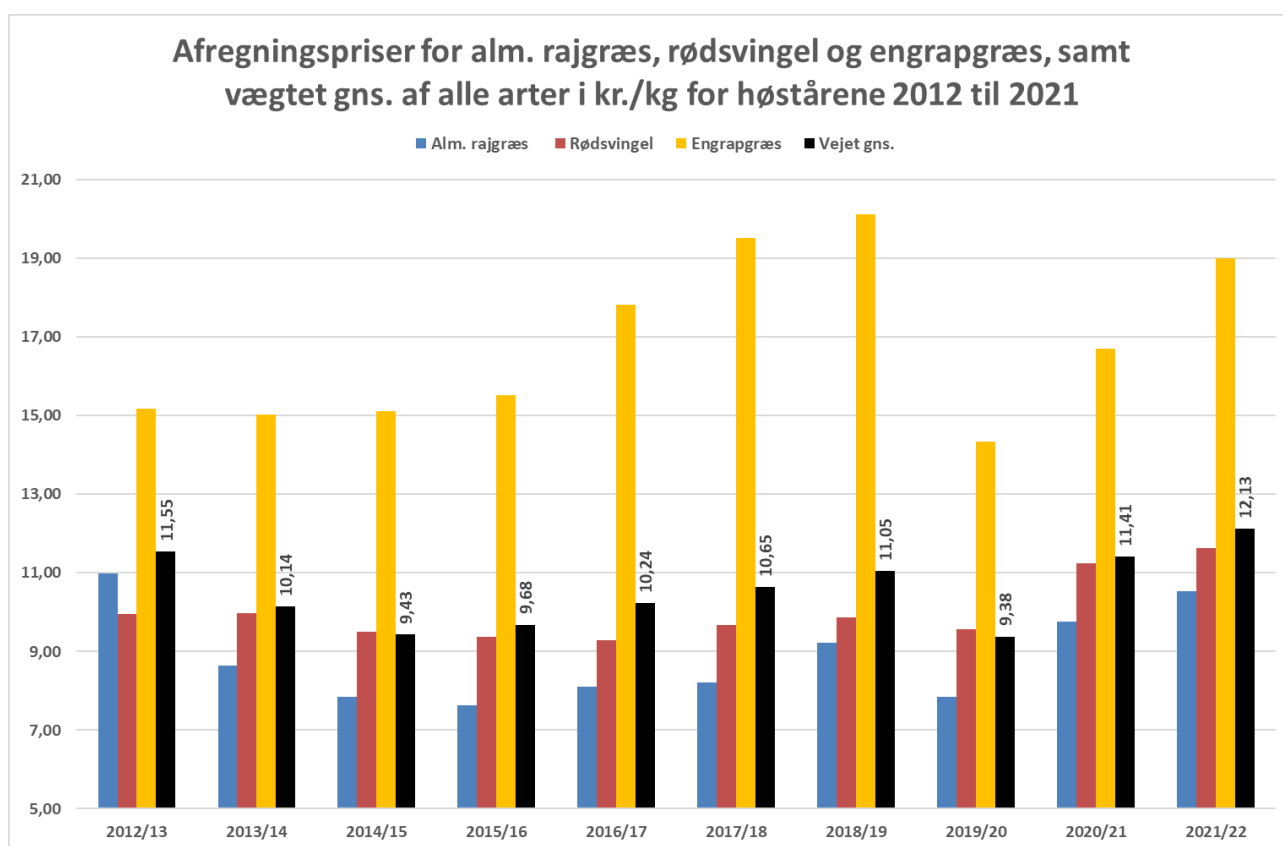

1.7 Afregningspris til frøavlerne

Afregningen i 2022 for 2021-høsten blev på 12,13 kr./kg som beregnet gennemsnit af alt græsfrø og græsmarksbælgplantefrø. Alle arter steg en anelse i forhold til året før (høstår 2020).

I tabel 8 ses udviklingen i de gennemsnitlige afregningspriser til danske frøavlere⁷ for høst-årene 2012-2021. Den samlede landmandsværdi af græsfrø og kløverfrø kan for høsten 2021 opgøres til over 1,9 mia. kr. eller omregnet brutto ca. 16.600 kr./ha, hvilket er særdeles godt.

Afregningen for høsten 2022 kendes endnu ikke. Afregningsprisen bestemmes af mange faktorer, herunder udbud, efterspørgsel, lagersituation og valutakurser (hvor bl.a. US \$ har betydning).

Figur 8: Den vægtede afregningspris til avlerne for alle indberettede arter af frøgræsser og kløverfrø i høstårene 2012 til 2021 (sorte søjler). Desuden er de arealmæssigt tre største arter alm. rajgræs, rødsvingel og engrapgræs medtaget. Tallene dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

⁷ Bemærk, at seneste opgørelse gælder for høsten 2021, som er endelig afregnet i juni 2022. Bemærk også, at tallene er gennemsnitstal for hver enkelt art og er uden evt. bonus, lagerleje, transport eller lignende tillæg/fradrag, ligesom der ikke skelnes mellem konventionelt og økologisk dyrket frø.

Den enkelte avler modtager almindeligvis et á conto beløb svarende til ca. 75 % af slutafregningen hvert år i efteråret i høståret. Den endelige afregning kendes først i juni året efter høst, hvor restudbetalingen finder sted. I Brancheudvalget for Frø indsamles ultimo året afregningspriserne for foregående høstår, hvorefter en gennemsnitlig afregningspris på artsniveau offentliggøres på Frøsektionens årsmøde i januar (altså ca. 1½ år efter høst).

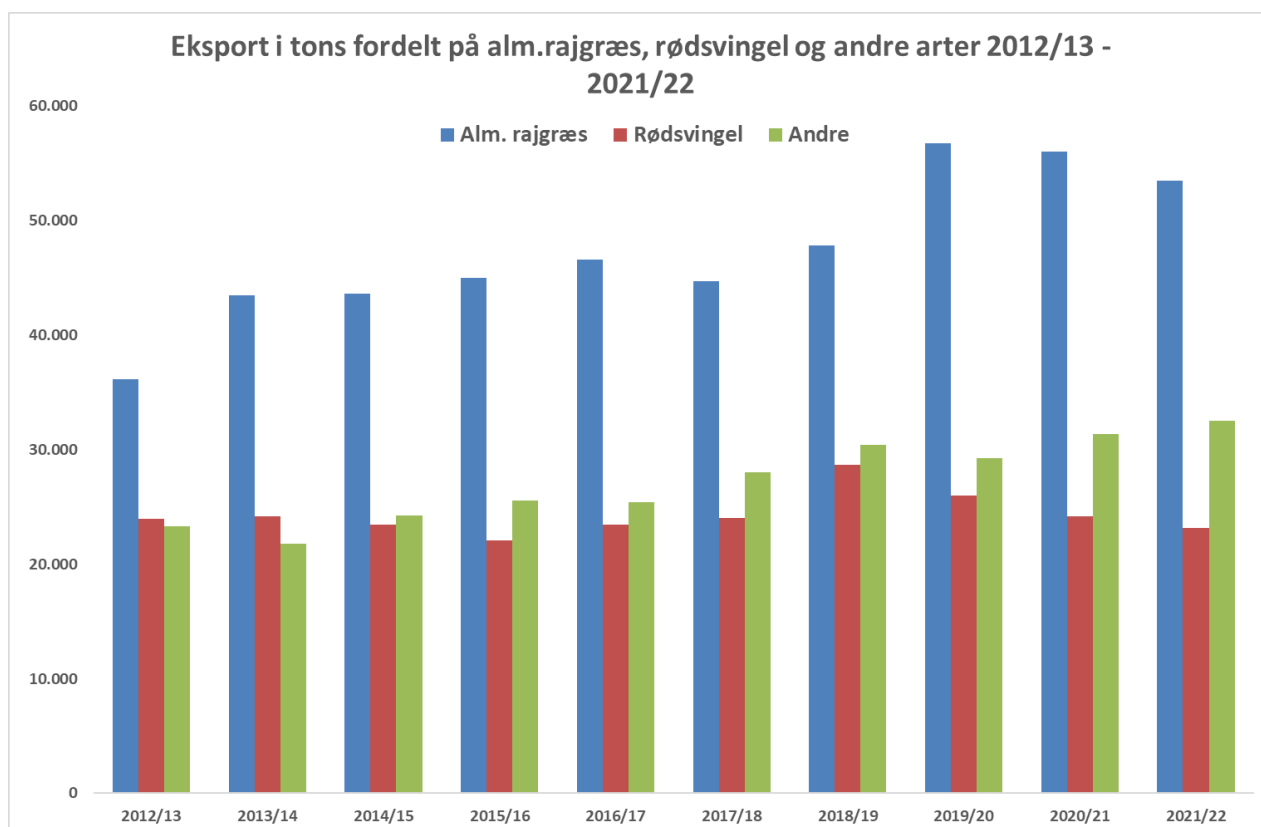
1.8 Danmarks eksport af kløver- og græsfrø

Danmark er verdens største eksportør af græsfrø til tempererede egne. Af produktionen af græsfrø anvendes kun en lille del til danske forbrugere til foder- eller plæneformål. Langt det meste afsættes til lande verden over, men med nærmarkedet, EU, som det absolut vigtigste.

Eksporten⁸ i markedsåret 2021/22 lød på 109.137 tons, hvilket næsten er på det flotte niveau fra året før. Dansk frø eksporteres til mange lande over hele kloden.

Frø af alm. rajgræs udgjorde næsten 50 % af den samlede mængde, mens rødsvingel med 21 % er den næst vigtigste. Engrapgræsfrø og strandsvingelfrø udgør henholdsvis 9 % og 7 % af eksporten.

Landbrug & Fødevarer har opgjort værdien af den danske eksport af markfrø, havefrø og industrifrø til hele 3,7 milliarder kr. i 2021. Brancheudvalget for Frø opgør udelukkende mængderne indenfor de enkelte markedsår (1. juli – 30. juni), mens Danmarks Statistik opgør handelstallene, herunder værdier på kalenderår.

Figur 9: Udviklingen i eksporten af kløver- og græsfrø i markedsårene 2012/13 - 2021/22. Figuren dækker både konventionelt og økologisk dyrket frø.

EU udgør langt det vigtigste marked for dansk frø med 68 % af Danmarks eksport i markedsåret 2021/22. UK indgik tidligere i opgørelsen for EU, men indgår nu i 'øvrige Europa'.

⁸ Tal dækker langt hovedparten af eksporten.

Tyskland er isoleret set klart det vigtigste marked med 24 % af eksportmængden. Andre store markeder er Frankrig, Holland, Italien og Polen.

Udenfor EU udgør UK, Asien (især Kina), Nordamerika og resten af Europa vigtige markeder i markedsåret. Talmaterialet kan ses i tabel 9 og 10.

1.9 Produktionsudviklingen i EU-27⁹

Danmark står stærkt i EU, da vi står for ca. 60 % af græs- og kløverfrøproduktionen.

Hvad angår arter som alm. rajgræs, engrapgræs, strandsvingel, hvidkløver og rødsvingel står Danmark meget stærkt i EU. For arter som timote og italiensk rajgræs står Danmark derimod svagere i billedet. Rødkløver dyrkes eksempelvis fortrinsvist i Frankrig, Tjekkiet, Polen, Tyskland og Sverige.

Det vurderes, at udbytterne i Danmark er højere end vores konkurrentlande, hvilket giver en større andel målt i tons – og er dermed en konkurrencefordel.

Græsfrøproduktionen i EU ligger formodentlig på ca. 250.000 tons. Desværre har vi ikke præcise tal for areal, produktion eller lagre for EU.

Høj sommer og høj himmel - Alm.rajgræs i juni i Odsherred

⁹ Hermed forstås de 27 lande, som er medlemmer af EU.

2 Landbrugspolitiske forhold med relation til frøproduktion

Frøbranchen har konstant fokus på at forbedre de rammebetingelser, som frøsektoren er underlagt i Danmark og i EU. Foruden de specielle forhold omkring frøproduktion, deltager frøbranchen i arbejdet med at forbedre vilkårene generelt for dansk landbrug gennem medlemskabet af Landbrug & Fødevarer. Desuden søges alliancer med andre organisationer på specifikke områder, ligesom der er konstruktiv dialog med myndighederne.

En stor del af de politikområder, der har betydning for frøsektoren, afgøres i vid udstrækning på fælleseuropæisk plan, dvs. i EU. I 2022 fortsatte arbejdet med bl.a. de tre store emner: ny frølovgivning (PRM), adgang til nye præcisionsforædlingsteknikker (NGT) og adgang til nødvendige planteværnsmidler (SUR).

Udvalgte danske interessepunkter

2.1 Frølovgivning/Plant Reproductive Material (PRM)

De nuværende såkaldte frødirektiver, der sætter rammen for markfrøsorters optagelse på sortslister, opformering og markedsføring, blev vedtaget i daværende EF i 1966¹⁰. Lovgivningen har bestemt vist sit formål og sin holdbarhed, og i en proces for ca. 10 år siden var det tæt på at der blev vedtaget ny lovgivning, men forslaget faldt i Europa-Parlamentet i 2013 og EU-Kommissionen trak formelt forslaget i 2015.

I ovennævnte proces blev der siden da vedtaget bl.a. en økologiforordning, hvor der bl.a. åbnes for markedsføring materiale i højere grad udviklet til økologisk dyrkning. Med imødekommelsen af disse ønsker for en i EU lille markedsandel, er der nu kommet skub i modernisering af frølovgivningen for det store, kommercielle marked, der skal sikre fødevarer- og foderforsyningen i EU i fremtiden.

Europa-Kommissionen offentliggjorde i 2021 et arbejdspapir for PRM og samtidig arbejdspapir om NGT (se næste afsnit), som begge blev fulgt op med en offentlig høring i EU i 2022, hvor der blev indsendt 2.449 svar. Brancheudvalget for Frø svarede naturligvis, ligesom en række virksomheder og internationale organisationer gjorde. De fleste svar (1.908) kom dog fra borgere – og især fra Sverige(!?). EU-Kommissionen har evalueret svarene, og har heldigvis valgt at kategorisere svarene ud fra baggrund og relevans. På denne baggrund forventedes det at EU-Kommissionen ville fremlægge forslag til lovgivning i slutningen af 2022. Det skete ikke. Forslaget blev forsinket og i skrivende stund forventes forslag fremlagt og vedtaget i EU-Kommissionen den 7. juni 2023. Hvis det sker, går selve lovgivningsprocessen i EU i gang, dvs. at det skal vedtages i både Ministerrådet og i Europa-Parlamentet.

I skrivende stund (april 2023) kendes detaljerne i forslaget ikke, men vi forventer, at de allerede velafprøvede principper om sortsidentitet, dyrkningsværdi og kvalitet (certificering) skal fastholdes i ny lovgivning, hvilket vi i den danske frøbranche sætter pris på.

Et modificeret element, der forventes indført, er 'bæredygtighedskriterier' i forbindelse med værdiafprøvning. Det vil formentlig omfatte alle landbrugs- og grøntsagsafgrøder. Præcis hvilke kriterier man ønsker at anvende som sortsejer til 'bæredygtigheds'-markedsføring, er endnu uklart. Formentlig bliver der stor frihed til at vælge kriterier, men det kunne være *udbytte, resistensegenskaber, ressourceudnyttelse, fødevarer kvalitet* o.lign.

¹⁰ De ældste direktiver er fra 1966 (dog opdateret i mellemtiden) og dækker 'fodder seed' (66/401) og såsæd (66/402). Siden er der kommet en række direktiver om andre afgrøder og om sortslister og sortsbeskyttelse til. Det er i alt 11 direktiver, der forventes samlet til én forordning (en forordning er *direkte gældende* i medlemsstaterne, mens et direktiv først skal implementeres i de enkelte medlemsstater = uens gennemførelse)

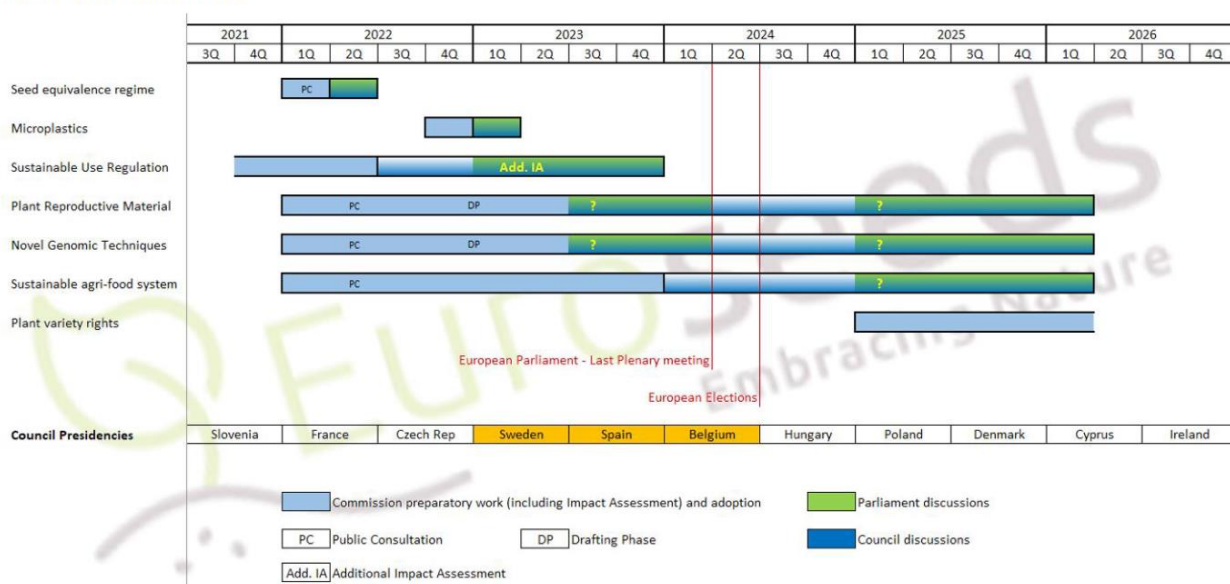

Et af de væsentligste punkter for en forordning er, at regler og kontrol bliver harmoniseret i EU, hvilket vi støtter, dog med forbehold for at der opretholdes fornuftige kvalitetsnormer (og ikke sigtes på laveste fællesnævner).

For den danske frøbranchen er sortsidentitet, regler for opformering og markedsføring (certificering), og et højt kvalitetsniveau afgørende. Vi skal som eksportorienteret frøerhverv holde fast i at kunne levere højkvalitetsfrø til landbrugere og forbrugere globalt. Det er vores berettigelse og vores forretningsgrundlag.

Tidsperspektiv for lovforslaget er svært at spå om – især fordi der er nogle tråde til NGT-sagen (se afsnit 3.1.2), men det kan nås i indeværende valgperiode (se Euroseeds' Indicative timeline' -figur). Da alle beslutninger af denne karakter skal følge de politiske beslutningsprocesser, er det umuligt at sige præcis hvor vi ender og hvornår.

Indicative timeline:

Euroseeds Indicative timeline. Oversigten viser de forventede forløb af de for frøbranchen væsentligste sager. I 2024 udløber både Europa-Parlamentets og Europa-Kommissionens valgperioder. Derfor forventes en del af beslutningsprocedurerne at blive gennemført inden perioden slutter, og så er det op til en ny kommission og parlament hvilke sager de vil tage fat på efter valg/udpegninger for perioden 2025-2029. Ministerrådet vil dog fortsætte arbejdet.

2.2 Præcisionsplanteforædling/NGT

Præcisionsforædling, NBT (New Breeding Techniques) eller NGT (Novel Genomic Techniques) er et vigtigt emne for frøbranchen. I 2018 afgjorde European Court of Justice at alle moderne forædlingsteknikker pt. falder ind under GMO lovgivningen. Det betyder, at sådanne teknikker ikke i praksis kan anvendes i EU, da GMO-direktivet er en barriere med store krav til dokumentation, der er en uoverstigelig barriere for udvikling og godkendelse af GMO-sorter.

NBT/NGT er udviklet indenfor de seneste ca. 20 år, men desværre gør dommen, at anvendelsen af disse teknikker vil kræve godkendelse i henhold til GMO-direktivet fra 2001. Tidligere havde man ikke fantasi til at forestille sig den hastige udvikling af nye præcisionsforædlingsteknikker, som kan resultere i mange af de samme egenskaber, som også kunne opnås

med de eksisterende mutagenese undtagelser (kemi og stråling), eller som kunne opstå naturligt. Det smarte ved NBT/NGT er netop, at man hurtigt og præcist kan finde frem til ønskede sortsegenskaber, i stedet for at man via de eksisterende undtagelser fra GMO-direktivet, er nødt til at bruge flere år på at selektere for de selvsamme egenskaber.

Ligesom for PRM (se afsnit 2.1), udsendte EU Kommissionen i 2021 en rapport til Ministerrådet. I rapporten udpeger Kommissionen forslag til, hvordan NGT-krisen kan løses.

I 2022 gennemførtes en offentlig spørgeskemaundersøgelse, som resulterede i 70.894 svar (!) Mange af svarene (68.183 stk.) var formentlig orkestret af NGO'ere, som hjalp deres medlemmer med at svare på spørgeskemaet. 57.724 af svarene kom fra Tyskland og Frankrig.

EU-Kommissionen har analyseret svarene og kategoriseret dem efter afsender. Sådanne processer er en naturlig del af beslutningsprocessen i EU, men værdien af spørgeskema og svar er reelt begrænset. Kommissionen forventes i skrivende stund (april 2023) at fremlægge lovforslag i slutningen af andet kvartal i 2023.

Frøbranchen har brug for at have adgang til præcisionsforædlingsteknikkerne, hvis vi skal kunne levere på de krav som samfund/forbrugere/beslutningstagere stiller til landbruget. NBT/NGT forventes at kunne bidrage med hurtig og præcis forædling af sorter, der kan udnytte ressourcerne bedre, har en bedre klimaprofil og/eller miljøprofil, har bestemte kvaliteter, har bedre resistens overfor plantesygdomme (mindre behov for kemiske plantebeskyttelsesmidler), bedre resistens overfor ændrede klimaforhold mv.

Frøbranchen konstaterer, at vi i EU står i en ugunstig situation, når resten af verden tager disse teknikker til sig. Det er konkurrenceforvridning. Desuden vil vi snart importere varer, som er fremstillet ved hjælp af teknikkerne, men hvor anvendelsen af disse ikke kan spores!

Fra branchens side ønskes en løsning, hvor præcisionsforædlingsteknikker kan anvendes uden eller med risikobaseret regulering. Emnet (som i nogle kredse er kontroversielt) vil sandsynligvis optage Brancheudvalget for Frø og dets medlemmer - og mange andre - i de kommende år.

2.3 Adgang til nødvendige pesticider

En væsentlig forudsætning for frøproduktion er, at konventionelle danske frøavlere har adgang til brugbare planteværnsmidler, især gennem godkendelser til 'mindre anvendelse' og ansøgninger om dispensationer. Dette vigtige stykke arbejde har landskonsulenten for frø i 2022 taget sig af med succes.

Brancheudvalget for Frø har selv - og gennem L&F - arbejdet intensivt for at øge (eller fastholde) adgangen til nødvendige planteværnsmidler. Antallet af aktivstoffer er faldende, hvilket er problematisk - ikke mindst, hvis vi skal fastholde produktion og eksport. Og det skal vi. Den danske frøsektor er unik og skaber både eksportindtægter og arbejdspladser, foruden at produktionen foregår under professionelle forhold.

Frøbranchen arbejder konstant på at udnytte ressourcerne bedre og opnå højere udbytter og fastholde kvaliteten. Kun hvis vi kan fastholde den konkurrenceevne vi har, og udbygge den, kan vi undgå at miste, hvad der er opbygget i generationer. Derfor interesserer branchen sig for alle forhold med betydning for frøproduktion.

En konkret udfordring er dispensation til anvendelse af Reglone (diquat), som branchen opnåede i beretningsåret til både nedvisning i spinat og purløg og til ukrudtsbekæmpelse i engrapgræs og hvidkløver. Reglone er pt. det bedste middel til at kontrollere problemukrudt

som eksempelvis alm. rapgræs og énårigt rapgræs i engrapgræsmarker. Disse to ukrudtsarter kan ikke fjernes i renseriet, men skal kunne kontrolleres i marken – ellers kan der ikke opnås den nødvendige kvalitet af den færdige frøvare. Andre problemukrudtsarter er kvik/andre ukrudtsgræsser, som på grund af det meget nære slægtskab, er vanskelige eller umulige at bekæmpe i en frøgræsafgrøde.

I spinat til frø blev der opnået dispensation til at anvende Asulox til ukrudtsbekæmpelse.

Desuden er udsigten til eventuelt at miste glyphosat (Roundup) skræmmende. Glyphosat er godkendt frem til 2023.

Ud over disse nære udfordringer i frøavl, er der i EU som følge af Kommissionens 'Farm2Fork' (F2F) strategi en proces i gang. F2F udstikker mål om en 50 % lavere anvendelse af pesticider i EU.

I beretningsåret fremlagde Kommissionen et forslag til forordning (SUR¹¹) for at nå de politisk fastsatte mål med 50 % lavere pesticidanvendelse i EU. En række medlemsstater protesterede over forslaget og forlangte at der skulle udarbejdes en 'tillægs'-analyse af forslagets konsekvenser for landbruget og fødevarerforsyningen i lyset af Ukraine krigen, stigende fødevarer- og energipriser, og den deraf følgende inflation.

Der er fortsat stor usikkerhed om, hvordan lovgivningen kommer til at se ud, og hvilke konsekvenser der vil være i de forskellige medlemsstater. Et væsentligt punkt er de såkaldte 'følsomme områder', hvor anvendelse af pesticider skulle forbydes. I første omgang blev disse områder tolket til at omfatte f.eks. vandindvindingsområder, der i Danmark ville betyde, at nærmest hele landet ville blive omfattet af et pesticidforbud. Dette er naturligvis ikke hverken relevant eller vejen frem.

I frøbranchen har vi naturligvis fokus på, at frøproduktionen ikke forringes/forhindres af den ny lovgivning. Adgang for landmænd til kvalitetsfrø er udgangspunktet for al fødevarer- og foderproduktion – så i sidste ende indebærer sådanne evt. restriktioner i anvendelsen af plantebeskyttelsesmidler i frøproduktionen, at fødevarerforsyningen i EU bliver mere usikker.

3 Forskning og forsøg

Brancheudvalget for Frø har konstant fokus på fremtidens muligheder for at forbedre den danske frøproduktionsplatform. En absolut væsentlig del af fremtiden, er at finde/afprøve/forfine/forske/forsøge nye eller bedre metoder eller hjælpestoffer til at øge konkurrenceevnen.

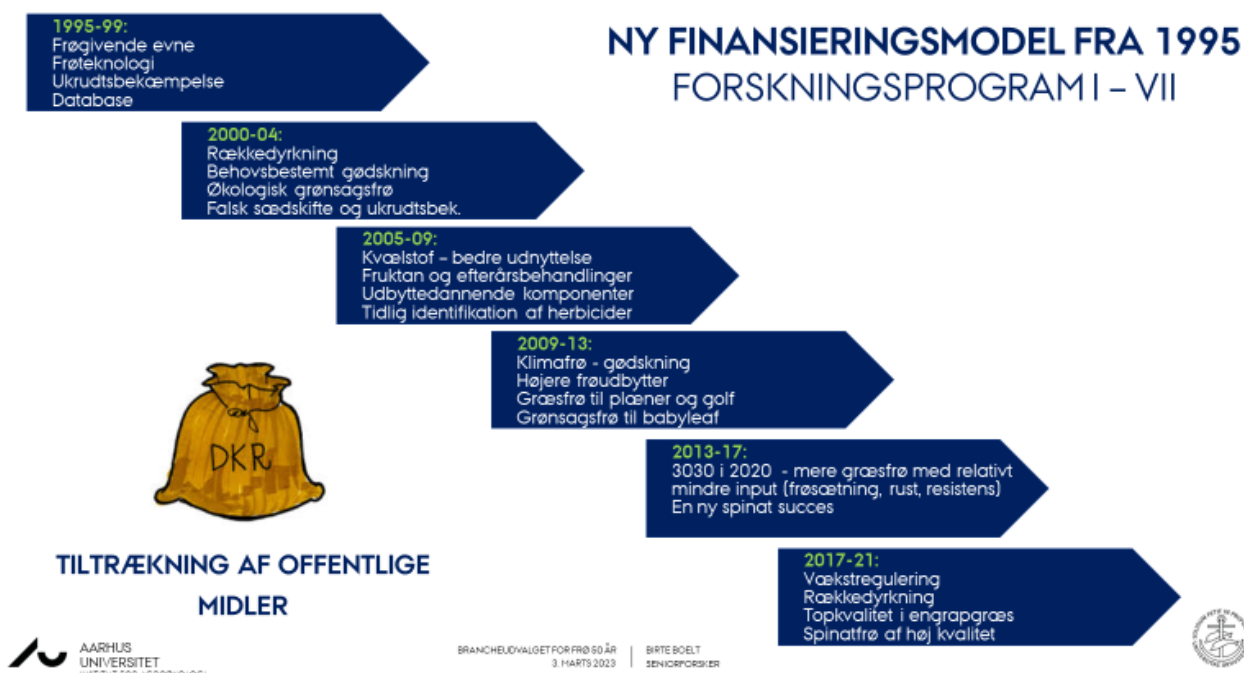
Derfor har frøbranchen så stor interesse i, at der både findes umiddelbare løsninger og løsninger på lang sigt. Frøbranchen har derfor i årtier engageret sig i forskningsprogrammer, hvor der med offentlig finansiering og med egne bidrag, har været en kontinuerlig mulighed for at 'se lidt udover egne skosnuder' – og lede efter vejen frem. Det skal være en vej, der bringer/holder den danske frøproduktion i front.

Udover de flerårige projekter, har Frøafgiftsfonden en afgørende betydning for at kunne finansiere mindre projekter med fokus på aktuelle problemstillinger i både mark- og havefrøproduktionen. (se afsnit 5.2 for beskrivelser af projekter støttet af Frøafgiftsfonden)

---

¹¹ Sustainable Use of pesticides Regulation (SUR). Forordningen skal afløse den nuværende direktiv lovgivning kaldet SUD – eller på dansk: Bæredygtig anvendelse af pesticider.

Præsentation fra Aarhus Universitet ved Birte Boelt om hvilke forskningspakker frøbranchen har været involveret igennem årene. Forskningspakkerne, f.eks. GUDP, udgør rygsøjlen i frøbranchen fælles indsats. Oversigten er fra arrangement ved Brancheudvalget for Frø 50-års jubilæum 3. marts 2023. PRÆCISIONSFRØAVL - det ny GUDP-projekt var der desværre ikke plads til.

3.1 GUDP: PRÆCISIONSFRØAVL (2023-2026)

'PRÆCISIONSFRØAVL' er et nyt projekt, som frøbranchen sammen med Aarhus Universitet, SEGES Innovation og Syddansk Universitet har ansøgt den 31. august 2022 og som fik tilsagn lige før jul 2022.

PRÆCISIONSFRØAVL skal udvikle et rækkedyrkningskoncept, hvor afgrøden etableres i tætte, ubrudte bånd og alt, hvad der står udenfor rækken defineres som ukrudt. På baggrund af markdata udvikles algoritmer til afgrødegenkendelse og software, som omsætter informationerne til digitale kort for præcisionsukrudtsbekæmpelse bl.a. i de finere plænetyper af græsser. Projektet forventes at give et lavere herbicidforbrug og en økonomisk forbedret frøproduktion.

Det nye projekt som GUDP (Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram) har bevilget, har et samlet budget på 16,4 mio.kr. i årene 2023-26, hvoraf GUDP bidrager med 8,8 mio.kr. Frøbranchens bidrag via Frøafgiftsfonden og egne bidrag, udgør 'restbeløbet' på 7,6 mio. Partnere er Aarhus Universitet, Syddansk Universitet, SEGES Innovation, markfrøfirmaerne DLF, DSV og Barenbrug, samt Brancheudvalget for Frø.

Frøbranchen glæder sig over det ny projekt, som gerne skulle forberede og løfte den danske frøproduktionsplatform til fremtiden.

3.2 Fremtidig indsats på forskning, udvikling, forsøg mv.

Brancheudvalget for Frø afholdt en workshop 1. marts 2022, for at indsamle gode idéer til fremtidige projekter. Mange gode folk var samlet og mange gode idéer blev samlet sammen.

Helt overordnet var der to hovedoverskrifter på dagens idéer, nemlig ukrudtskontrol markfrø og insektbekæmpelse i især hvidkløver (markfrø) og i korsblomstrede forårssåede havefrø-afgrøder.

Som nævnt under afsnit 4.1 fik vi i august indsendt ansøgning til GUDP med projektet 'PRÆCISIONSFRØAVL', som er sat i gang.

Vedrørende det andet emne, indsendte vi en ansøgning 28. februar 2023 på projektet 'BIO4SEED', som skal identificere/monitere/udvikle vejledninger til skadedyrskontrol og fremme af naturlige fjender i korsblomstrede forårssåede havefrøafgrøder og i hvidkløver til frø. Ansøgningen behandles i GUDP bestyrelsen før sommer 2023.

4 Arbejdet i internationale fora - COPA-COGECA, Euroseeds, ISF mv.

Arbejdet i de internationale organisationer har i 2022 igen været præget af den nu overståede globale coronakrise. Det betyder dog ikke, at arbejdet har ligget stille, da der er væsentlige emner for frøproduktionen under behandling.

COPA-COGECA, <http://www.copa-cogeca.be/Menu.aspx>, som er landmændenes og deres andelsselskabers organisation i EU, varetager frøavlernes interesser. I COPA's frøudvalg er Thor Gunnar Kofoed¹², formand. Troels Prior Larsen og Nils Elmegaard deltager som danske repræsentanter for Brancheudvalget for Frø. Arbejdsgruppen fokuserer på de forhold, der har betydning for frøavlerne – f.eks. NGT (præcisionsplanteforædling), frødirektiverne (PRM), den fælles landbrugspolitik, plantebeskyttelsesmidler, produktionsstatistik mv.

COPA repræsenterer næsten alle landmænd i EU. Landbrug & Fødevarer er medlem af COPA-COGECA.

Euroseeds, <https://www.euroseeds.eu/>, repræsenterer frøforædlere, frøhandel og frøproduktion bredt i EU (og i enkelte lande udenfor EU). Dansk Frø er medlem.

Under Euroseeds findes en række sektioner og udvalg. I Section Forage and amenity Grasses (SFG) er Søren Halbye, DLF, formand og Brancheudvalget for Frø (Nils Elmegaard) har en plads i udvalget. Udvalget arbejder med alle forædlings-, produktions- og markedsrelevante forhold indenfor græs- og kløverfrø, samt andre markfrø og arbejder med mange af de samme problemstillinger som COPA-COGECA.

Søren Halbye er som sektionsformand medlem af bestyrelsen for Euroseeds, og er med virkning fra oktober 2021 udnævnt til vicepræsident i Euroseeds i en periode på 3 år.

Under græsfrøsektionen (SFG) i Euroseeds arbejder et udvalg (Nils Elmegaard formand) for at begrænse illegale aktiviteter på frømarkedet. Det er i branchen almindeligt kendt, at der foruden det legale marked, også er en illegal del. Desuden er der svindel med pakninger/etiketter og lignende. Det er ulovlige og uacceptable aktiviteter, som forstyrrer markedet i EU. Udvalget har udarbejdet generelle retningslinjer for, hvordan frøfirmaer forventes at 'agere' på markedet (Code of Conduct), som langt de fleste betydende græsfrøfirmaer har underskrevet.

De to ovennævnte organisationer arbejder sammen i EU om de forhold, som har betydning for frøbranchen, og hvor der kan skabes enighed. Dette gælder f.eks. indenfor felterne PRM, NGT, adgang til pesticider i produktionen og økologilovgivningen, hvor der er taget fælles

---

¹² Thor Gunnar Kofoed blev i februar 2023 genvalgt til formand for udvalget for 2 år.

initiativer til at argumentere for branchens holdninger overfor beslutningstagere og forbrugere.

International Seed Federation (ISF), <http://www.worldseed.org/>, er verdensomspændende og arbejder især på at forbedre handelsmulighederne for frø – herunder at fjerne ubegrundede barrierer. Der arbejdes også på at sikre sortsrettigheder, samt at repræsentere frøbranchens holdninger i andre organisationer som OECD, FAO, UPOV, ISTA og om stillingtagen og reaktioner på internationale aftaler om genressourcer (IT-PGRFA og Nagoya-protokollen).

Dansk Frø er medlem af ISF.

Klaus K. Nielsen, DLF, er fra årsskiftet 2021/22 blevet medlem af bestyrelsen, som første dansker i en længere årrække. Herudover har ISF flere arbejdsgrupper/udvalg: I *Forage and Turf* sidder Nils Elmegaard (næstformand). I *Vegetables and Ornamentals* sidder Kim Nielsen, Vikima Seed, ligesom Ann Laura Luunbjerg, Jensen Seeds, er medlem af produktionsudvalget herunder. Nils Elmegaard er medlem af Generalsekretær udvalget, samt af udvalget *Illegal Seed Practices* (som er en udløber af Euroseeds arbejde på dette område). ISF vedtog i 2021 en ny struktur, som er implementeret i 2022.

I organisationen **ESGG** (European Seed Growers' Group) mødes frøavlerrepræsentanter fra en række lande i EU. ESGG arbejder for frøavlernes interesser i nogle af de vigtigste frøproducerende lande i EU (der er medlemmer fra Danmark, Frankrig, Italien, Sverige, Tyskland, Belgien, UK og Finland).

Havefrøvirksomhederne Jensen Seed og Vikima Seed deltager som regel desuden i APSA (Asia and Pacific Seed Association). Denne organisation er vigtig for især grøntsagsfrø (herunder spinatfrø) til markederne i Asien og Nordamerika.

Markvandring i havefrøafgrøder juni 2022. Malva (en art af katost) til venstre, til højre pakchoi

5 Administration, fonde m.m.

5.1 Brancheudvalgets ledelse og sekretariat

I henhold til Brancheudvalget for Frøs vedtægter går formandsposten på skift mellem henholdsvis handel og produktion for ét år ad gangen. I 2022 var gårdejer Troels Prior Larsen formand. Avlsdirektør Jørn Lund Kristensen var næstformand for udvalget i beretningsåret.

I 2022 havde Brancheudvalget for Frø 3 medlemmer¹³ og 9 repræsentanter:

<u>Forening/organisation</u>	<u>Antal repræsentanter</u>
Landbrug & Fødevarer, <i>Frøsektionen</i>	4
Dansk Frø	5

Brancheudvalget for Frø 2022:

Troels Prior Larsen, Jørn Lund Kristensen, Klaus K. Nielsen, Torben Hansen, Anita Halbye, Ann Laura Luunbjerg, Thor Gunnar Kofoed, Carsten Jørgensen og Martin Mogensen.

Ulrik Lunde, Thomas Holst og landskonsulent i frø Kristian Juranich deltog som observatører.

Sekretariatets opgaver blev i beretningsåret udført af chefkonsulent Nils Elmegaard. Den daglige administration af Frøafgiftsfonden har chefkonsulent Hanne Elkjær og Nils Elmegaard varetaget, mens L&F's økonomifunktion tog sig af bogføring og regnskab. Deloitte har været brancheudvalgets revisor i beretningsåret.

Brancheudvalget har aftale med Landbrug & Fødevarer om sekretariatsbetjening.

[Brancheudvalget for Frø \(lf.dk\)](#) har mere information.

Brancheudvalget for Frø har i beretningsåret administreret Frøafgiftsfonden (gennem aftale med Fondssekretariatet i Landbrug & Fødevarer), samt Søgård-Fonden.

5.2 Frøafgiftsfonden

Frøafgiftsfondens lovgrundlag kan findes i Landbrugsstøtteleven. Brancheudvalget for Frø administrerer (gennem aftale med L&F, Fondssekretariat) fonden.

Frøafgiftsfonden har i 2022 (spor 1) ydet støtte til en række forsknings- og forsøgsaktiviteter til gavn for den samlede frøbranche. De støttede projekter kan ses her: [Bevillinger 2022 spor 1 \(froefgiftsfonden.dk\)](#).

Frøafgiftsfonden har i 2022 (spor 2) ydet støtte til en række forskningsaktiviteter til gavn for den samlede frøbranche. De støttede projekter kan ses her: [Bevillinger 2022 spor 2 \(froefgiftsfonden.dk\)](#)

Bestyrelsen bestod i beretningsåret af 12 personer, hvoraf 8 repræsenterer erhvervet og 4 repræsenterer offentlige interesser.

I henhold til Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 2130 af 17. december 2020 opkræves 2 promille i produktionsafgift for frø (til spor 1). Afgiften opkræves for græs-, kløver-

¹³ Dansk Frø, L&F-Frøsektionen og Havefrøavlerforeningen

og grøntsagsfrø, der avles her i landet på grundlag af det samlede afregningsbeløb, der kontraktmæssigt tilkommer frøavleren inden fradrag af omkostninger til tørring og rensning, men før tillæg af merværdiafgift.

Desuden opkræves 1,25 kr./kg omsat græs og græsmarksbælgplanter på det danske marked til spor 2.

I regnskabsåret 2022 havde Frøafgiftsfonden et afgiftsprovener på 3,7 mio.kr. i spor 1 og 7,8 mio. i spor 2. I alt produktionsafgifter på 11,5 mio. kr. Hertil kom et tilskud fra Promilleafgiftsfonden for Landbrug på 2,29 mio. På grundlag heraf støttede Frøafgiftsfonden med i alt 4,7 mio. kr. til forsknings- og rådgivningsaktiviteter i *spor 1* og med 6,6 mio. i *spor 2*.

I beretningsåret har bestyrelsen bestået af: Thor Gunnar Kofoed (formand), Jørn Lund Kristensen, Torben Hansen, Lars Sørensen, Ann Laura Luunbjerg, Troels Prior Larsen, Lasse Skovlund Bech, Klaus K. Nielsen, Benny Elmann-Larsen, Birte Boelt, Carl-Otto Ottosen og Kern Lærkholm Petersen.

5.3 Søgård-fonden – nu nedlagt

Søgård-Fonden som Kirsten og Sigurd Andersen oprettede i 1995 af egne midler til støtte for dansk frøproduktion og Folkekirkens Nødhjælp blev nedlagt med udgangen af første kvartal 2022.

Det fremgår af fondens likvidationsregnskab at både bundne og likvide midler er anvendt i henhold til fondens formålsparagraf. *Civilstyrelsen har taget fondens ophør til efterretning.*

Fondens bestyrelse frem til likvidationen bestod af Jens Laurberg Jensen (formand) Solvejg K. Mathiassen og Jon Birger Pedersen. Brancheudvalget for Frø har varetaget administrationen af Søgård-fonden.

Søgård-Fonden har i regnskabsåret 2021-22 støttet projekter med i alt 947 tkr. Eksempelvis har fonden støttet AU med køb af såmaskine til robot, køb af videometerlab, deltagelse i internationale frøforsker konferencer. SEGES har modtaget støtte til forsøgsaktiviteter, indkøb af drone og deltagelse i international aktiviteter. Frøsektionen har modtaget tilskud til deltagelse i internationalt arbejde.

5.4 Dansk Frø

Dansk Frø havde i beretningsåret 16 medlemsvirksomheder inden for græsfrø, kløverfrø, havefrø og roefrø. Medlemmernes aktiviteter dækker forædling, opformering og markedsføring af de nævnte frø i Danmark og ikke mindst til en lang række lande verden over. Langt hovedparten af produktionen eksporteres, så en mere eksportorienteret branche findes næppe i Danmark.

Bestyrelsen i Dansk Frø bestod i beretningsåret af Søren Halbye (frem til oktober). Blev afløst af Jørn Lund Kristensen (som formand), Elo West Larsen, Lasse Skovlund Bech, Niels Borre, Jens-Olav Høst Hansen og Ann Laura Luunbjerg.

Dansk Frø består af tre sektioner:

Markfrøsektionen (Jørn Lund Kristensen er formand),

Havefrøsektionen (Jens-Olav Høst Hansen er formand) og

Roefrøsektionen (Elo W. Larsen er formand).

Brancheudvalget for Frøs sekretariatsleder bistår Dansk Frø efter aftale med L&F.

5.5 Frøsektionen, L&F

Frøsektionen er en del af Landbrug & Fødevarer. Frøsektionen varetager danske frøavlere faglige, erhvervspolitiske og markedsøkonomiske interesser og bidrager til at styrke samarbejdet mellem avlere, forskere og frøfirmaer. Sektionen ledes af en landsdækkende bestyrelse, som udpeges lokalt.

Troels Prior Larsen er formand. Sekretariatet varetages af chefkonsulent Thomas Holst.

Mere information på [Frøsektionen \(lf.dk\)](#)

6 Tabelbilag

1. Danmarks areal med græsmarksbælgplante frø og frøgræs
2. Danmarks areal med havefrø og andet markfrø til certificering
3. Danmarks høstudbytte af græsmarksbælgplanter og frøgræs
4. Dansk gennemsnitsudbytte af græsmarksbælgplanter og frøgræs
6. Udvikling i arealet med økologisk dyrkede græsmarksbælgplanter og frøgræs
7. Udvikling i de danske frølagre af græsmarksbælgplante- og græsfrø pr. 1. juli
8. Udvikling i priser til danske avlere for græsmarksbælgplante- og græsfrø
9. Danmarks eksport af græsmarksbælgplante- og græsfrø fordelt på arter
10. Danmarks eksport af græsmarksbælgplante- og græsfrø fordelt på lande

FORKORTELSER	BETYDNING
APSA	Asia and Pacific Seed Association
BFF	Brancheudvalget for Frø
CAP	Common Agricultural Policy (EU's fælles landbrugspolitik)
COGECA	European Co-operatives (andelselskaber)
COPA	European Farmers (landmændene)
ESGG	European Seed Growers Group
EU	(den) Europæiske Union
Euroseeds	Europæiske forædlere, opformeringer, markedsføring af frø
F2F	Farm-to-Fork - strategi under 'Green Deal'
FAO	FOOD and Agricultural
GUDDP	Det Grønne Udviklings- og Demonstrations Program
ISF	International Seed Federation
ISTA	International Seed Testing Association
KOM	Europa Kommissionen
L&F	Landbrug & Fødevarer
LBST	Landbrugsstyrelsen
MST	Miljøstyrelsen
NBT	New Breeding Techniques
NGO	Non-Governmental Organisation
NGT	New Genomic Techniques
OECD	Organisation of Economic Co-operation and Development
OHM	Organic Heterogeneous Material
PRM	Plant Reproductive Material/Frølovgivning
SEGES	SEGES Innovation er en privat og uafhængig forsknings- og udviklingsorganisation indenfor landbrugs- og fødevarerområdet
SUR	Sustainable Use Regulation
UK	United Kingdom
UPOV	International Union for the Protection of new Varieties of plants

Danmarks areal med græsmarksbælgplantefrø og frøgræs i hektar

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Foreløbige 2022	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	475	364	299	139	51	248	114	475	392	448	301
Hvidkløver	3.684	2.724	3.403	3.619	3.796	4.341	3.474	5.032	5.672	4.984	4.073
Lucerne	18	22	12			4	0		0	13	10
Alsikekløver	6	6	6	6		0		7	0		4
Humlesneglebælg	132	136	63	68	30	0	34	25	95	154	74
Kællingetand	30	0	0	7	4	0	10	10	8	16	9
Bælgplantefrø i alt	4.345	3.251	3.783	3.839	3.881	4.593	3.632	5.549	6.167	5.615	4.465
Alm. rajgræs	38.446	35.581	26.525	24.074	26.175	34.161	43.012	43.777	48.184	51.726	37.166
Ital.rajgræs + Wwold	1.293	1.376	1.102	818	1.833	1.295	1.867	2.171	2.502	2.192	1.645
Hybrid rajgræs	761	913	694	302	342	427	484	741	758	528	595
Timothe	252	336	541	363	405	538	499	659	764	918	528
Knoldrottehale	16	16	9	9	0	0	0	8	8	8	7
Hundegræs	1.442	2.098	2.815	4.262	4.961	5.283	5.628	4.662	3.221	3.476	3.785
Engsvingel	263	225	676	513	431	194	210	731	1.204	1.334	578
Rødsvingel	18.401	17.827	16.881	17.771	18.358	21.849	19.441	19.346	22.160	26.393	19.843
Bakkesvingel	775	697	761	786	996	1.389	990	713	780	1.018	891
Strandsvingel	3.984	4.232	4.386	3.676	5.923	7.693	7.255	6.971	6.562	6.959	5.764
Rajsvingel	1.036	1.263	1.247	712	507	790	1.206	1.678	1.174	1.155	1.077
Hvene	94	69	78	158	158	176	143	208	231	73	139
Alm.rapgræs	36	108	34	97	56	55	80	159	182	126	93
Engrapgræs	5.928	5.482	5.839	7.009	8.131	8.699	10.243	9.204	9.094	9.517	7.915
Græsfrø ialt	72.727	70.223	61.588	60.550	68.276	82.550	91.058	91.028	96.824	105.423	80.025
Total	77.072	73.474	65.371	64.389	72.157	87.143	94.690	96.576	102.991	111.038	84.490

Brancheudvalget for Frø. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tal for 2022 er foreløbige

Tabel 2

Danmarks areal med havefrø (ej cert.) og andet markfrø til certificering, ha.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gennemsnit sidste 10 år
Spinat	6.030	5.456	4.777	5.905	8.842	10.642	11.729	5.432	4.782	7.110	7.071
Andet havefrø	920	1.201	873	1.317	1.367	1.095	1.210	1.140	1.687	1.900	1.271
I alt	6.950	6.657	5.650	7.222	10.209	11.737	12.939	6.572	6.469	9.010	8.342
Markært	1.220	1.620	1.736	1.306	2.340	2.358	2.696	2.064	2.351	2.713	2.040
Hestebønne (vår-)	554	1.028	1.311	554	1.944	2.786	2.995	2.939	2.674	2.865	1.965
Hestebønne (vinter)								12	27	71	37
Smalbladet Lupin	63	27	46	8	42	52	128	159	409	641	157
Roer	50	53	57	68	97	74	56	89	96	109	75
Vårraps	578	643	236	21	463	479	662	457	370	630	454
Vinterraps	139	181	198	137	314	201	193	126	84	144	172
Honningurt									24	7	15
Gul sennep	202	196	204	190	10	14	19	131	216	300	148
Olieræddike	97	169	269	146	170	186	244	329	315	391	232
I alt	2.924	3.935	4.077	2.429	5.380	6.150	6.993	6.307	6.565	7.870	5.263
Total	9.874	10.592	9.727	9.651	15.589	17.887	19.932	12.879	13.034	16.880	13.605

Brancheudvalget for Frø. Tal for 2022 er foreløbige. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

For andet frø er medtaget alle generationer - tal fra TystofteFonden

Tabel 3

Danmarks høstudbytte af græsmarksbælgplanter og frøgræs, tons

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gennemsnit sidste 10 år
										Foreløbige	
Rødkløver	165	112	45	42	10	69	19	107	66	129	76
Hvidkløver	1.827	1.403	2.006	2.006	1.178	1.978	1.341	2.332	2.442	2.714	1.923
Alsikekløver	3	1	0	1				5			2
Lucerne	3	3	0	0		2				10	3
Humlesneglebælg	133	146	50	63	31		34	19	70	165	79
Kællingetand	12		0	6	2		5	2	4	6	5
Bælgplantefrø i alt	2.143	1.665	2.102	2.118	1.222	2.049	1.399	2.466	2.582	3.023	2.077
Alm. rajgræs	58.465	58.838	45.322	33.557	39.206	46.728	72.692	66.688	71.816	81.592	57.490
Ital.rajgræs + WW	1.945	2.099	1.907	1.244	3.118	1.823	3.081	3.485	3.567	3.293	2.556
Hybrid rajgræs	1.001	1.468	1.130	376	406	535	642	1.057	976	638	823
Timothe	108	145	230	195	191	217	246	380	345	496	255
Knoldrottehale	13	16	6	5	0	0	0	6	4	5	6
Hundegræs	1.602	2.509	3.062	4.202	5.299	5.396	5.585	4.875	3.419	4.219	4.017
Engsvingel	189	182	322	407	319	175	92	514	1.056	1.465	472
Rødsvingel	24.564	26.576	25.044	23.109	28.142	31.690	27.496	23.769	33.957	43.958	28.831
Bakkesvingel	728	778	832	599	988	1.120	973	572	1.062	1.010	866
Strandsvingel	5.765	5.897	6.786	4.965	7.823	9.755	11.110	8.302	10.107	10.832	8.134
Rajsvingel	1.469	1.842	1.853	948	497	828	1.520	1.841	1.436	1.509	1.374
Hvene	68	26	35	57	59	57	80	84	80	36	58
Alm.rapgræs	28	85	23	79	39	41	64	134	162	139	79
Engrapgræs	6.244	6.558	7.199	5.461	8.231	6.640	12.180	10.415	10.203	11.781	8.491
Græsfrø ialt	102.189	107.018	93.750	75.205	94.317	105.005	135.761	122.123	138.190	160.972	98.113
Total	104.332	108.683	95.853	77.324	95.539	107.054	137.160	124.589	140.772	163.995	99.880

Brancheudvalget for Frø. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tal for 2022 er foreløbige

Tabel 4

Dansk gennemsnitsudbytte af græsmarksbælgplanter og frøgræs, kg pr. ha

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gennemsnit sidste 10 år
										Foreløbige	
Rødkløver	347	308	165	303	203	279	169	225	167	287	245
Hvidkløver	496	515	587	554	310	456	386	464	431	545	474
Alsikekløver	507	198	117	112		570		704			368
Lucerne	149	147	42							739	269
Humlesneglebælg	1.007	1.076	791	933	1.048		999	767	735	1.072	937
Alm.Kællingetand	415			807	431		503	222	495	355	461
Alm. rajgræs	1.521	1.654	1.677	1.394	1.498	1.368	1.690	1.523	1.490	1.577	1.539
Ital.rajgræs + Wwoldisk	1.510	1.531	1.634	1.521	1.685	1.408	1.650	1.605	1.425	1.502	1.547
Hybrid rajgræs	1.315	1.607	1.446	1.246	1.186	1.254	1.326	1.427	1.288	1.207	1.330
Timothe	429	431	663	536	471	403	492	577	451	540	499
Knoldrottehale	829	1.001	711	578				743	546	657	723
Hundegræs	1.111	1.196	1.118	986	1.068	1.021	992	1.046	1.062	1.214	1.081
Engsvingel	718	807	801	793	740	900	439	703	877	1.098	788
Rødsvingel	1.335	1.491	1.516	1.300	1.533	1.450	1.414	1.229	1.532	1.666	1.447
Bakkesvingel	940	1.116	754	762	992	806	983	802	1.361	992	951
Strandsvingel	1.447	1.393	1.540	1.351	1.321	1.268	1.531	1.191	1.540	1.557	1.414
Rajsvingel	1.418	1.458	1.415	1.332	980	1.048	1.260	1.097	1.224	1.306	1.254
Hvene	722	373	404	360	372	323	559	402	347	499	436
Alm.rapgræs	775	792	735	813	693	749	797	843	889	1.105	819
Engrapgræs	1.053	1.196	1.212	779	1.012	763	1.189	1.132	1.122	1.238	1.070

Brancheudvalget for Frø. Tal indeholder økologisk dyrket andel med mindre andet er angivet

Tal for 2022 er foreløbige

Tabel 6

Udviklingen i arealet med økologisk dyrkede græsmarksbælgplanter og frøgræs, ha.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gennemsnit sidste 10 år
									foreløbig		
Rødkløver	344	410	238	122	79	256	136	453	355	458	285
Hvidkløver	852	618	587	143	208	727	541	1.207	1.426	1.218	753
Lucerne			12								12
Bælgplantefrø i alt	1.196	1.028	837	266	287	983	678	1.661	1.781	1.676	1.039
Alm. rajgræs	2.108	1.655	851	259	866	1.736	2.268	4.298	4.667	3.645	2.235
Ital. rajgræs	98	84			95	56	162	232	261	157	143
Hybrid rajgræs	187	195	81	21	74	241	157	169	412	268	180
Timothe	172	252	199	111	104	306	237	446	571	683	308
Hundegræs	122	98	105	104	175	194	272	379	540	494	248
Engsvingel	112	114	123	59	97	90	84	173	403	490	175
Rødsvingel	61	95	53	20	32	104	53	130	252	174	97
Strandsvingel	56	98	164	71	113	187	161	281	370	431	193
Rajsvingel	183	151	90	219	156	223	328	354	318	340	236
Græsser i alt	3.107	2.742	1.666	864	1.716	3.142	3.722	6.462	7.802	6.682	3.790
Totalt	4.303	3.770	2.503	1.130	2.003	4.125	4.399	8.123	9.583	8.358	4.830
Brancheudvalget for Frø.											

Tabel 7

Udviklingen i danske frølagre af græsmarksbælgplante- og græsfrø pr. 1. juli

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	89	130	155	250	125	266	309	310	126	132	189
Hvidkløver	944	1.300	945	1.253	992	581	724	423	771	991	892
Alsike	7	11	3	30	15	25	31	47	32	21	22
Lucerne	90	141	55	193	160	224	204	158	154	148	153
Alm.Kællingetand	17	16	2	9	4	10	7	2	5	14	9
Humlesneglebælg	3	58	88	146	134	107	13	3	0	0	55
Ialt bælgplanter	1.150	1.655	1.248	1.881	1.429	1.213	1.288	942	1.089	1.306	1.320
Alm. rajgræs	16.610	29.958	39.631	35.899	17.995	9.426	4.987	12.190	11.657	15.826	19.418
Ital.rajgræs + WW	2.314	2.065	3.687	2.406	1.744	2.227	772	1.568	3.031	3.157	2.297
Hybrid rajgræs	703	951	1.677	2.138	1.573	1.061	491	529	810	1.053	1.099
Timothe	276	638	820	633	699	869	556	634	578	607	631
Knoldrottehale	2	8	20	24	22	9	0	1	0	3	9
Hundegræs	656	151	341	359	344	570	1.912	3.284	3.048	2.339	1.300
Engsvingel	66	56	136	286	464	261	155	64	43	354	188
Rødsvingel	8.981	7.612	8.242	8.846	6.193	6.832	5.713	3.938	1.376	7.339	6.507
Bakkesvingel	779	395	86	144	154	391	291	263	83	294	288
Strandsvingel	1.146	2.442	2.333	2.418	1.183	1.159	1.401	3.133	2.290	2.674	2.018
Rajsvingel	250	622	1.467	2.279	1.499	545	361	485	850	1.303	966
Hvene	293	210	141	84	73	75	83	144	176	172	145
Alm.rapgræs	40	27	55	50	35	8	6	21	62	130	43
Engrapgræs	5.971	4.885	3.068	2.329	950	1.926	911	3.918	3.906	4.321	3.218
Andre græsser	124	49	34	39	41	30	28	50	47	83	53
Ialt græsser	38.210	50.067	61.738	57.933	32.968	25.388	17.667	30.222	27.956	39.655	38.180
Total	39.360	51.721	62.985	59.815	34.398	26.602	18.955	31.164	29.044	40.961	39.500

Brancheudvalget for Frø. Tal indeholder økologisk dyrket frø

Tabel 8

Udviklingen i priser til danske frøavlere for græsmarksbælgplante- og græsfrø, kr. pr. kg

Høstår	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	30,71	39,36	43,75	30,80	39,34	29,57	30,03	34,24	44,20	43,29	36,65
Hvidkløver	31,89	30,56	30,19	28,81	26,00	31,89	31,51	27,64	31,23	31,15	29,19
Humlesneglebælg	21,41	22,15	21,36	23,64	22,51	25,51			27,92	26,92	23,30
Alm. rajgræs	10,98	8,64	7,84	7,64	8,10	8,22	9,23	7,84	9,77	10,53	8,86
Ital.rajgræs	9,52	7,86	7,60	6,75	6,40	6,88	7,63	7,44	8,62	8,30	7,72
Hybrid rajgræs	13,93	12,94	9,96	8,98	7,95	9,66	10,81	9,85	9,88	11,99	10,33
Timothe	26,64	29,38	24,49	12,51	14,82	14,12	13,28	13,88	18,73	21,53	18,53
Knoldrottehale	23,34	23,31	25,30	24,67	23,07				18,93	27,02	24,36
Hundegræs	12,76	11,71	12,87	14,18	14,22	15,33	14,26	11,07	11,62	12,68	12,20
Engsvingel	14,59	17,13	22,71	11,18	14,35	12,11	14,84	15,21	17,36	17,34	14,78
Rødsvingel	9,96	9,98	9,50	9,37	9,28	9,67	9,86	9,57	11,25	11,63	9,52
Bakkesvingel	12,75	11,49	9,55	10,78	11,59	14,46	15,12	13,83	14,10	13,26	12,27
Strandsvingel	10,28	10,31	9,78	9,74	9,58	10,05	10,85	9,52	10,88	11,68	9,72
Rajsvingel	13,39	11,92	9,85	10,46	9,76	10,86	11,62	11,37	11,32	11,36	10,98
Alm.rapgræs	17,02	18,54	19,69	19,68	22,43	24,92	25,83	18,55	21,61	22,19	19,80
Engrapgræs	15,18	15,02	15,12	15,52	17,82	19,52	20,13	14,33	16,70	19,00	16,19
Hvene	28,83	26,84	30,83	31,60	30,94	39,54	40,36	34,07	37,71	40,94	33,13
Vejet gns.	11,55	10,14	9,43	9,68	10,24	10,65	11,05	9,38	11,41	12,13	10,30

Brancheudvalget for Frø - årlig indberetning af afregning. Tallene er uden evt. bonus, lagerleje, transport o.lign.

Bemærk at de angivne priser dækker både konventionel og økologisk frøavl.

Tabel 9

Danmarks eksport af græsmarksbælgplante- og græsfrø fordelt på arter, tons

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	Gennemsnit sidste 10 år
Rødkløver	179	73	163	187	88	139	134	142	225	83	141
Hvidkløver	1.464	1.368	1.748	1.579	2.080	1.647	2.084	1.753	2.041	2.402	1.817
Andre bælgplanter*	155	86	99	83	87	97	152	103	95	105	106
Lucerne	153	278	278	397	529	670	735	942	726	624	533
I alt bælgplanter	1.952	1.804	2.287	2.245	2.784	2.554	3.105	2.940	3.087	3.213	2.597
Alm. rajgræs	36.163	43.480	43.602	45.024	46.583	44.712	47.815	56.737	56.031	53.476	47.362
Ital. rajgræs	1.888	2.260	2.574	3.377	2.381	3.629	3.706	3.557	2.859	3.664	2.989
Hybrid rajgræs	668	463	526	779	762	591	727	504	464	495	598
Timothe	757	776	838	871	878	878	1.021	685	904	702	831
Hundegræs	3.672	1.998	1.870	2.385	3.389	4.144	3.325	3.254	3.865	3.815	3.172
Engsvingel	526	365	269	302	210	593	976	236	398	490	436
Rødsvingel	23.963	24.167	23.437	22.058	23.430	23.997	28.675	25.978	24.202	23.155	24.306
Bakkesvingel	877	940	1.201	826	780	492	684	1.000	932	881	861
Strandsvingel	4.840	4.497	5.170	5.985	5.666	6.316	7.987	7.799	8.142	8.063	6.447
Rajsvingel	933	1.216	834	1.082	1.327	1.715	1.936	1.283	1.743	1.201	1.327
Engrapgræs	6.994	7.265	8.422	7.514	7.024	6.897	6.741	7.771	8.767	9.687	7.708
Andre græsser**	168	200	255	164	232	221	189	197	226	295	215
I alt græsser	81.449	87.628	88.997	90.366	92.662	94.185	103.782	109.000	108.531	105.923	96.252
Total	83.401	89.432	91.284	92.611	95.445	96.739	106.886	111.940	111.618	109.137	98.849

* inkl. Sneglebælg, alsike, kællingetand, persisk kløver, jordkløver, alexandrinerkløver, blodkløver, ladino kløver

** inkl alm. rapgræs, hvene, hejre, bermudagræs, mosebunke, dichondra repens, draphavre, poa reptans, enårig rapgræs, lundrapgræs, kikuyugræs og kamgræs

Tabel 10

Danmarks eksport af græsmarksbælgplante- og græsfrø fordelt på lande, tons

LAND	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	Gennemsnit sidste 10 år
BELGIEN/LUX	1.091	1.156	1.431	1.461	1.145	1.667	2.006	1.639	1.793	1.268	1.466
ESTLAND	566	437	296	329	301	364	446	540	519	562	436
FINLAND	980	1.149	1.687	1.234	1.077	1.167	1.197	1.618	1.617	1.671	1.340
FRANKRIG	9.188	9.145	10.303	9.704	9.979	10.262	10.814	11.810	13.030	11.481	10.571
HOLLAND	8.249	8.813	5.539	4.994	4.770	5.017	6.399	5.936	6.295	4.811	6.082
IRLAND	1.065	1.090	1.558	988	941	727	838	1.144	1.647	2.529	1.253
ITALIEN	4.143	4.767	5.756	5.977	5.822	5.744	5.985	5.948	6.630	8.498	5.927
LITAUEN	1.000	1.127	1.094	1.076	945	996	1.064	1.180	967	994	1.044
POLEN	2.932	2.331	2.799	3.017	3.598	3.174	3.023	4.059	2.505	3.477	3.092
RUMÆNIEN	817	732	779	897	871	997	1.180	1.561	1.877	1.623	1.133
SPANIEN	857	904	760	1.153	1.165	1.170	1.433	1.439	1.418	1.885	1.218
SVERIGE	1.219	1.184	1.052	1.230	1.425	1.493	1.872	2.171	2.074	1.837	1.556
TJEKKIET	1.120	1.104	1.312	1.381	1.442	1.612	1.967	2.091	2.060	2.302	1.639
TYSKLAND	23.289	21.587	23.694	28.314	26.111	25.275	30.911	34.716	29.353	25.797	26.905
UNGARN	664	958	554	886	941	871	975	1.203	1.254	1.220	953
ØSTRIG	2.133	1.567	2.230	1.772	1.461	1.539	2.217	2.371	2.261	1.943	1.949
EU-27 I ALT	60.161	59.372	61.938	65.725	63.401	63.697	74.171	81.265	77.055	73.900	68.069
3. LANDE I ALT	23.128	30.060	29.344	26.886	32.044	33.041	32.698	30.674	34.563	35.236	30.768
Totalt	83.401	89.432	91.284	92.612	95.445	96.739	106.886	111.939	111.618	109.137	98.849
NORDEN	879	595	604	559	466	598	849	816	793	562	672
ØVRIG EUROPA	14.778	16.302	16.095	17.020	20.138	20.159	20.935	20.104	21.418	17.488	18.444
NORDAMERIKA	3.617	6.047	4.608	3.196	2.916	3.545	3.913	2.622	4.763	7.147	4.237
SYDAMERIKA	492	584	575	436	854	788	579	309	325	908	585
ASIEN	3.031	6.069	6.979	5.174	7.278	7.474	6.001	6.603	7.129	8.677	6.441

